

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celotno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in J. Lersitz v Nuuskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9. Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

„Živo vprašanje“.

Ni treba, da je človek študiral najstjo šolo na Vrhniki in tudi ni treba, da je študiral univerzo v Kobaridu, — zadostuje mu najpriprostejši neizšolani razum, da spozna to le dvoje: prvič, da bi naši „naprednjaki“ s svojim „Narodnim skladom“ radi škodovali „Solskemu Domu“ ter ga punkto narodnega davka radi „déli na suho“ in drugič, da ni vsa razlaga „velikega pomena“ „Narodnega sklada“ nič drugega, nego, — no, nego gradivo „Soče“, brez kakršnega „gradiva“, — da govorimo s piscem „Soče“ samim — bi bil ta list v velikih zadregah radi gradiva, ker, žalibog praznih strani pač se ne sme pošiljati svojim „plačujočim“ čitateljem. . . Habeant sibi! Torej gradivo! In da bi to „gradivo“ pokrilo še več prostora, se tiska — „garmond široki“ t. j. s širokimi črkami. In obeljeno je, da je veselje! Stavimo vse milijone, katere bo premogel „Narodni sklad“, zlasti one, katere znosijo vanj „najboljši sloji“ naroda, brez „neumnih in nevednih“ „klerikalcev“, danes eno leto — da postavijo naši zanamci piscu člankov „Narodni sklad“ iz hvaležnosti za ta ogromen načrt „prelepih in prekristnih naprav“ sredi Travnika spomenik iz — papir-maše. Plačujoči čitatelji „Soče“ pa bodo zdaj spoznali, da je pravi mesija slovenskega naroda na Goriškem, možato podpisan nad svojimi članki, stoprav zdaj, po mnogoletnem svojem duševnem hlapčevanju drugim, razvil vse moči svojega neabece dneva narodnega delovanja, — zdaj, ko mu je poverjeno „samostojno vodstvo vseh političnih poslov narodno-napredne stranke“. Zato so je pa mož tudi pokazal v vsej svoji žilavosti že v početku te svoje nove politične dobe. Pokazal je, kaj zna in kaj more, ako se mu pusti popolno svobodo in samostojnost. No, vidi se mu, da se „čuti“ in da se zaveda, da je Goriško — „izključno njegova dežela v vsakem oziru“, katero je zmožen spremeniti v raj napredka in blagostanja ali vsaj storiti zanjo več, nego so storili vsi rodoljubi od Lavriča sem...

LISTEK.

Potovalne črtice z Ogerskega.

(Spisal M. Mihajlov. — 1902.)

(Dalje.)

Vsled njegovih velikih zaslug je prejel ne le on pravico, da se sme pred njim nositi križ, ampak tudi pred vsemi njegovimi nasledniki. Vsled tega se tudi naš svitli cesar kot ogerski kralj imenuje „apostoljski kralj, apostolni kiralyi“. To je bil najsrečnejši vek za ogersko državo, ktero je le krščanska vera in omika povzdignila na višek svojega blišča in moči. A kako so današnji Mažari za to Bogu hvaležni, vedó povedati najbolj od njih vsestransko tlačene narodnosti in zato pa rajše prst na usta! —

Slednjič mi je še omeniti prekrasno veliko leco v gotičnem slogu iz ulitega pozlačenega bronca in srebra, kakoršne lepote te vrste nisem še nikjer videl. Po krasnih vijajočih se stopnicah se gre na njo. Okoli nje so kipi štirih velikih učencov katoliške cerkve, namreč: sv. Gregor, sv. Ambrož, sv. Hieronim in sv. Avguštin. Pod krasnim gotičnim nebom je sv. Duh v podobi goloba. Nad nebom

in to je pokazal s svojim „Narodnim skladom“. Kaj bode vse omogočil ta „Narodni sklad“ na Goriškem? Tu je „nepolitično“ pevsko in glasbeno društvo in — šola; trgovsko-obrtno društvo in — trgovska šola, stenografski tečaj; tu je nadalje dijaški konvikt — brez fridolinstva —, potem so „stanovanja“, „Narodni Dom“ ter — „itd. itd.“

Ali da se vse to „na sploh“ omogoči, treba denara, treba milijonov. Kdo naj to stori? — „Narodni sklad“ — ne, goriški Slovenci, katerim se v kratkem vpošljejo „vplačilne knjižice s pobotnicami“. „Narodni sklad“ bode vse to omogočil.

„Nar. sklad“ bode vzdrževal pevsko in glasbeno šolo — brez fridolinstva; ta sklad bode omogočil — „nepolitičnim“ članom tega društva pogoste izlete na deželo, prireditve veselic pod lipo in hrastom z obligatnimi kroki, kar vse stane denara, kar pa ne sme več težiti „ramen“ društva, oziroma posameznih članov istega. Toda ne samo to, marveč tudi kaj družega, kajti „velike koristi tudi v drugih ozirih so očitne“.

„Trgovsko-obrtno društvo“ treba „spraviti v pravi ték“ — tu treba poseči v žep. — kdo naj to stori? — „Narodni sklad“! Za trgovsko šolo treba ogromnih prostorov, treba plačati učnih močij, kajti napredno rodoljubje baje ni toliko, da bi dalo na razpolago potrebnih prostorov in brezplačnih učiteljev. In tu je še „mnogo lepih načrtov“, pa „čakajo boljših časov“, pa tudi „delovanja“ je tacega, „katerega uspehi bi se pokazali morda šele po letih“.

Tudi za „stenografski tečaj“ treba varnega zavetja, kajti — „Solski Dom“, ta preklicani „Solski Dom“ ga je „zatrli“ — kako, to je znano samo „Sočinim“ čitateljem, pa nikomur drugemu.

Ali zdaj smo pri „ta velikih“ točkah. „Dijaški konvikt“! Tu treba, da si oddahnemo. Kaj bo „dijaški konvikt“? — To bode nadomestilo za „Alojzijevišče“, za katero „večina“ goriških krščanih in nekrščanih židov ne mara, ker služi le v „poklerikalenje“ Slovencev.

je v krasnem bronem gotičnem stolpiču velik pozlačen angelj iz bronca, ki drži v rokah dvojni napis, mažarski in latinski, ki se glasita: „Annuntio vobis gaudium magnum“, Nagy örömet hirdetek néktek! — Koliko stane to krasno delo, nisem mogel zvedeti, ker je to dar raznih dobrotnikov. Kako visoka sta oba gotična stolpa cerkve, tudi nisem mogel na tanjko zvedeti. Vendar pa utegneta biti 55—60 metrov visoka. Primerni zvonovi so pa dosihmal le v enem. H koncu tega kratkega nepopolnega opisa mi je še omeniti, da ima ta cerkev tudi mnogo krasno izdelanih klopj. Spovednic pa ni v cerkvi, ampak so ob obeh z zidom ločenih hodnikih, skoz ktere je pot v žaograd, tako da ne more spovedancev motiti niti propoved niti cerkveno petje in orglanje, kar se mi je zdelo zelo praktično. Toliko torej o tej cerkvi, ki mi ne bo šla več iz spomina. —

Budapeštanske kopelji. — Cesarske kopelji.

Ker sem namenil radi nekoliko porušenega zdravja združiti „dulce cum utili“, prijetno s koristnim, sem ravno zato dobil dvamesečen odpust za utrjevanje zdravja in obisk kopelji.

Tudi vzgoja otrok v tem zavodu, ker ne po ukusu Abrahamovičev in njihovih slovenskih hlapčevov „ni taka, da bi ga mogel človek priporočati“, — kajti „fridolinstvo“ je zavod spravilo tako ob kredit, da bi se ga moralo zapreti in da ga ne popravi milijon popravkov v veleugledni „Soči“ in tudi ne tožbe, ker pri izvestnih ljudeh baje vse to toliko izdā kakor če bi — juda v peklo vrgel. . .

„Dijaški konvikt“ in — nota bene — z njim združena „gospodinjstva in kuharska šola“ — konvikt za mladeniče in gospodinjstva šola za deklice — po naprednem sistemu za „mlado telo in nježno dušo“ brez „fridolinstva“, pa bode „rešil zadrege“ različne stariše, katerim smrdi verska vzgoja in ki hočejo da bi smrdela tudi njihovim otrokom. Ta moderni zavod za ono „večino, ki ne mara „Alojzijevišča“ „bi moral biti seveda velikansk in urejen popolnoma v modernem smislu in bi stal seveda lepe stotisočake. A bogati „Narodni sklad“ bi jih zmogel, potem, ko bi vse one svote, katere žrtvuje goriško ljudstvo zdaj za nepotrebno „Alojzijevišče“ in za še nepotrebnejši „Solski Dom“, se stekale v globoki žep „Narodnega sklada“.

In zdaj „Narodni Dom“! Pred duhom se nam dviga ponosno poslopje, na čegar pročelju bliščijo, iz kamna izklesani, vsi napredni kaporjoni. Ta „Narodni Dom“ — sicer ne po vzgledu v Ljubljani, Celju in Mariboru, — bi imel v prvi vrsti ogromno dvorano in „postranske prostore“ kar v Gorici (namreč „postranske prostore“) nujno potrebujemo. V tem „Narodnem Domu“ bi imela svoje zavetje slovenska društva in razni trgovci.

„Rodoljubni voditelji“ „Goriške ljudske posojilnice“ so kupili v Gosposki ulici dve hiši (na katerih pa je danes 112.000 K vknjiženega dolga!) v katerih posluje 12 narodnih podjetij in 12 zasebnih stanovanj, so sicer odpomogli deloma tej potrebi, popolnoma rešil bode to nalogo pa — „Narodni sklad“.

Vidi se torej, da je ta „narodni sklad“ postal jako „živo vprašanje“.

Seveda ne manj „živo vprašanje“ pa je to, od kod dobiti te ogromne

Pa še le četrti dan mi je bilo to mogoče. Ker je v Budapešti mnogo velikih in potratno opravljenih kopelji in nisem mogel si vseh v tako kratkem času ogledati, bom izmed 10erih velikih kopeljnih zavodov nekaj le o onem omenil, kateri sem jaz 3-krat (v 3 dneh) obiskal. Moj dobri prijatelj mi je svetoval tako imenovane cesarske kopelji „Czaszar fürdő“ ali „Kaiserbad“, ki leže na desnem bregu Donave, in v podnožju Jožefove gore, nasproti otoku sv. Margarete. Napis na ogromnem kopaliskem poslopju ima velikanske zlate črke samo v mažarsčini, tako da se ga lahko bere iz levega brega Donave tje čez ta veletoč. Popred pa, ko sem se prvič podal v te kopelji, mi je zopet opomnil moj dobri prijatelj, da naj doma ali pri njem pustim ves denar, kolikor ga imam seboj, in naj nesem le toliko seboj, kolikor po priliki za kopelji potrebujem. A zopet sem se spomnil na oni rék: „Böhm, trau, schau, wem!“ — Previdnost je res povsod dobra reč in se imam le mojemu dobremu prijatelju zahvaliti, da se mi ni nijaer niti najmanjša nezgoda pripetila.

Tako sem se, slušajoč svojega dobrega prijatelja peljal čez spredaj ome-

svotice. Toda čakaj: saj pravi sam, da „razpolaga“ trgovska obrtna zadruga „že danes z milijoni lastnega denarja“ in da ima vsled tega „ogromen kredit“. Sicer pisec ne pove, ali so ti — milijoni vinarji ali krajcarji ali morda celo — lešniki in fižoli. Vendar bi menili, da na milijone lastnega denarja in na tak ogromen kredit tudi lahko — jud kaj posodi. Na ta način bi se vsaj ti „sijajni načrti“ lahko hitreje izvršili in bi ne trebalo čakati še morda dve sto ali pet sto let, da naše že itak revno ljudstvo s krvavimi žulji znosi skupaj potrebne milijone za vresničenje piščevih načrtov.

Toda pisec sam ve, da se niti v petsto letih ne vresniči, kar piše, ker ve, da so vse njegove klobasarije le — časnikarsko fridolinstvo. Ve pa in kar vemo tudi mi, da bi bil njegov „Narodni sklad“ namenjen jedino le za pokritje imenovanih „itd. itd.“, mej katere mogoče v prvi vrsti spada odprti kredit „izvrševalnega odbora narodno napredne stranke“ za časa volitev v deželni zbor, potem morda v pokritje deficita pri „Soči“ in „Primorcu“, za katere račune ne potrebujejo nikake kontrole itd. itd. Dober začetek v tem je že storjen s tiskanjem tistih „knjižic s pobotnicami“. To bi bilo torej tisto „živo vprašanje“, za katero naj skrbi „Narodni sklad“!

Tako, zdaj smo obrali to „kost“ in jo vrgli za vselej proč, ne da bi bili zaradi tega — psi. Ako se malce pošalimo s piščevimi radomontadami, tega je pač on sam kriv, — saj se tudi on na nedopusten način dela norca iz slovenskega ljudstva na Goriškem in nastane baš vsled tega „živo vprašanje“: ali sme tak „naroden politik“ še nadalje ostati brez kontrole, ali da bi ne bilo bolje, da ga vzame zopet pod nadzorstvo kakor Senkoli — izvrševalni odbor.

Občni zbor

„Centralne Posojilnice“ v Gorici.

Dne 6. marca t. l. je imela naša „Centralna Posojilnica“ občni zbor. Zbralo se je lepo število društvenikov, kateri so

njeni most sv. Margarete v stari Budim (O Buda Altofen) v Kalvinsko ulico, (Calvin-utca) v kateri se nahajajo one kopelji. — Med temi in Donavo stoje krasni, ravni in senčni drevesni nasadi. Ravno tako so napravili na podnožju griča, kjer so bili prej lepi vinogradi, velike drevesne nasade. Do tih vodijo dobre in prav zložne poti navzgor, kjer se vživa zopet krasen razgled na stolno mesto in njega okolico.

Zgodovinski početek kopelji.

Kdaj so se začele cesarske kopelji, se ne ve, verjetno pa je, da so bili izi zdravniki vrelci že Rimljanom znani in v rabi. Zgodovinski viri, ki segajo do osvojenja po Turkih, — zlasti sultan Soliman in paša Sokoli Mustafa omenjajo teh kopelji že v 16tem stoletju, razprostranili in olepšali so jih in sedanje parne kopelji so res iz te dobe, kar se spozna na sedanjih parnih kopeljnih, čijih poslopje je originelno turško poslopje. Ko so kristjani zopet osvojili Budim, (1685) pred katerim so zgubili nad 20.000 mož, je kopalnišče postalo državna last. V letu 1702 je je vkupil neki Janez Ecker. Po opetovano spremenjenih lastnikih je prišlo v posest g.

zastopali 554 glasov. Predsednik dr. Jos. Pavlica je dole gospode iskreno pozdravil in izrekel, da je občni zbor v zmislu postave in pravil pravilno sklican in sklepčen. Pozval je gosp. uradnega vodjo S. Premrou, da je prebral poročilo načelstva in račune za prvo upravno leto 1901.

Iz tega poročila je razvidno, da je štela „Centralna Posojilnica“ koncem l. upravnega leta 444 članov s 94 glavnimi in 455 opravnimi deleži. — Denarni promet je znašal:

Sprejemkov K 1,199.780-21
Izdatkov „ „ 1,195.115-22
skupaj K 2,394.895-43

Hranilnih vlog se je vložilo K 440.312-74
vzdignilo „ „ 74.445-66
K 365.867-08

prispisalo se je obresti „ „ 12.141-82
stanje znaša koncem upr. dobe K 378.008-90

Posojil se je dalo skupno K 453.533-
vrnilo pa „ „ 34.609-88

stanje koncem upr. dobe znaša K 418.923-12
in sicer:

posojila na osebni kredit K 158.265-23
vknjižbo „ „ 260.657-89

Sprejemki v tekočem računu
so znašali „ „ K 666.128-34
Izdatki v tekočem računu
so znašali „ „ 633.935-91

stanje tek. rač. koncem dobe K 32.192-43

Promet v tekočem računu
je znašal K 1,300.064-25. Dobiček je
znašal za prvo upravno dobo K 117-34

Meseca avgusta 1901 je revidiral
naš zavod g. Ivan Kastelic, ravnatelj
Ljudske Posojilnice v Ljubljani za „Go-
spodarsko Zvezo“, meseca oktobra je
obiskal naš zavod v imenu c. kr. polje-
delskega ministerstva g. Herman Brun-
ner, ravnatelj centralne zveze nemško-
českkih zadrug v Pragi.

Predsednik konstatuje, da je uspeh
prvega leta zelo ugoden in da je za-
vodu bodočnost zagotovljena. Prepričan je, da bode poročilo dru-
zega upravnega leta še ugodnejše. Pri-
poročja predlog načelstva, da naj občni
zbor prisodi dobiček rezervnemu zalogu.
— Občni zbor je zahvalil poročilo pot-
rdil račune in sprejel predlog odbora.

Na to je prišlo na vrste poro-
čilo o poslovanju posojilnic,
ki so s „Centralno Posojilnico“ v zvezi.
Iz tega poročila naj povzamemo sledeče:

K „Centralni Posojilnici“ je pristo-
pilo do konca l. 1901 12 posojilnic in
sicer hranilnica in posojilnica Biljana-
Medana, Bilje, Čepovan, Črniče, Kamnje,
Kojško-Smartno, Miren, Pevma, Renče,
Solkan, Šempeter in Štjak ter ena pro-
izvajalna zadruga: „Ljudska opekarna v
Biljah“.

Tekom leta 1901 revidiralo se je
popolnoma 11 posojilnic po g. uradnem
vodji S. Premrou.

Sodelovalo se je ob raznih prili-
kah, pri bilancah, pregledovalo knjigo-

Štefana pl. Marcibayi in njegove po-
božne soproge Marije pl. Majthény, ki so
tiste kopelji z vsemi pritliklinami daro-
vali v l. 1806 redu vsmiljenih bratov
s pogojem, da se ima ves čist dohodek
kopelji obračati v oskrbovanje nepre-
možnih bolnikov. V posesti tega reda,
čegar prednik — provincijal — biva v
Pešti, so še dandanes te cesarske ko-
pelji, ter stoji kot dobrotna ustanova
neposredno pod nadzorstvom kralj. oger-
skega ministerstva za notranje zadeve in
se vestno oskrbuje. Vsako leto se pov-
prek s tim oskrbuje 1000 do 1200 vbož-
nih bolnikov.

Cesarske kopelji imajo 9 zdravilnih
zvepljenih vrečev, ki imajo toplote 48 do
52° R. Vsakteri ima svoje posebno ime
in nekteri se tudi kot zdravilna pijača
rabijo. Da nisem imel časa si vseh ogle-
dati, kar ni bil tudi moj namen pri to-
liki množini topliških gostov, si potrpež-
ljivi čitatelj „Gorice“ lahko sam misli.
Vsi zdravilni vrečci so bili pa po zdrav-
niških strokovnjakih kemično analizirani.
Vse kopelji se polnijo vedno z obilno
toplo rudninsko zvepleno vodo, ki teče
skoz cevi v velike vodene shrambe po
vseh kopeljskih poslopih. (Dalje pride.)

vodstva in sploh z besedo in dejanjem
pomagalo vsem priklopljenim zadrugam.

Dne 21. do 23. maja je bil prvi
kurz za teoretičen pouk o posojilnič-
nem knjigovodstvu in poslovanju, dne 19.
decembra pa drugi kurz za pouk
knjigovodstvenega sklepanja koncem u-
pravnega leta. Prvega se je udeležilo 16
posojilničarjev, ki so zastopali 9 poso-
jilnic. K drugemu tečaju se je bilo pri-
javilo 11 posojilničarjev, udeležilo se ga
je pa, kakor omenjeno le 5. Vzrok te
manjše udeležbe je bilo grozno slabo
vreme v polovici meseca decembra, tako
da je bilo mogoče le posojilničarjem
bližnje okolice udeležiti se napovedanega
tečaja. Obakrat je predaval gosp. uradni
vodja sam.

Po inicijativi „Centralne Posojil-
nice“ se je ustanovila in nastavila v l.
1901 „Hranilnica in posojilnica v Štjaku“.

Sledili so za tem statistični po-
datki o poslovanju in uspehih pristopi-
vih zadrug za l. 1900, kakor tudi soci-
jalno-ekonomična izvajanja iz teh po-
datkov.

Na to se je pričela razprava o
razmerju posojilnic do „Cen-
tralne“ glede posojil, hranilnih vlog
in kredita. Zborovalci so bili vsi mnenja,
da se morajo posojilnice tesno okleniti
„Centralne Posojilnice“ in imeti le pri
njej vloge in kredite. Naročilo se je od-
boru, naj to polagama izvede, ker je to
tudi v zmislu postave in ker tako za-
hteva c. kr. ministerstvo.

Posojilnicam na deželi se pripo-
roča, da naj navajajo ljudstvo
k varčnosti in naj dovolju-
jejo le majhna posojila. Pazijo
naj, da bodo kolikor mogoče s svojim
denarjem delale.

Po dovršeni razpravi o poročilih
izrekel je g. predsednik zahvalo gosp.
Premrou, kateri je z gorečnostjo in
iz prepričanja nadziral zadrugno poslo-
vanje v deželi in sestavljal tako točno
poročilo. Zbor se je tej pohvali soglasno
pridružil. G. S. Premrou izjavlja, da
hoče z veseljem zastaviti svoje moči za
zadrugno organizacijo na Goriškem in vabi
vse navzoče k skupnemu delovanju na
tem važnem polju narodnega gospo-
darstva.

V nadzorstvo so bili izvoljeni so-
glasno: gg. c. kr. prof. Jakob Čebular,
Jos. Vidmar, trgovec in posestnik v Go-
rici, Blazij Grča, dež. poslanec, Jos. Ma-
šera, vikar v Št. Mavru in Ivan Der-
mastia, kaplan v Solkanu.

G. predsednik predlaga in občni
zbor sklene posebno zahvalo g. držav-
nemu poslancu dr. Ant. Gregoriču,
za njegovo pomoč pri c. kr. ministerstvu
in pri drugih oblastvih, in g. ces. svet-
niku Fr. Vodopivcu za njegovo po-
moč v uradu ob raznih prilikah.

Predsednik povdarja, da v neugodnih
razmerah, ob ojestremu političnemu pre-
piru, ni bilo posojilnici mogoče lotiti se
še drugih nalog, katere ima v pra-
vilnih zapisane, ker je treba skrajne pre-
vidnosti, kjer sovražnik preži na vsako
besedo. Upanje pa je, da bo načelstvo
vše v tem letu izgotovilo načrte še za
druge naloge, katere ima „Centralna
Posojilnica“.

Na to je predsednik zborovanje
zaključil.

Deželna norišnica.

O tej zadevi, ki je seveda za našo
deželo in njene finance velevažnega po-
mena, pisalo se je že premnogo. Posebno
si ne da miru g. dr. Pontoni, ki je
spisal o tem vprašanju že celo kopo
brošur. Jedno teh brošur je naslovil z
besedami: „Ultima parola“ t. j. z adnja
beseda in mislili smo že, da bo to res
zadnja beseda dr. Pontonijeva v zadevi
gori omenjenega vprašanja. A varali smo
se. Kajti pred nami leži zopet nova bro-
šura z naslovom: „Un commento alla
seconda relazione della commissione per
l'istituendo manicomico“.

Ako se g. dr. Pontoni po robu po-
stavlja tej drugi komisiji, ki je imela

proučevati vprašanje naše deželne no-
rišnice, je to njegova stvar in nočemo
niti oporekati, da ne bi bilo veliko do-
brega in opravičenega v dotičnih njegovih
izvajanjih. Sicer pa smo svoječasno že
izrekli svoj sodbo o nazorih in na-
črtih dr. Pontonija, zadevajočih zgradbo
deželne norišnice. Ako bi bila naša de-
žela bogata in bi razpolagala čez veli-
kanske svote denara, ali ako bi se našel
kak mecen, ki bi nam zapustil 36 milijonov
rubljev za napravo takih humanitarnih
zavodov, kakor se je to zgodilo lanskega
leta na Ruskem, potem bili bi tudi mi
navdušeni za dr. Pontonijeve tozadevne
načrte. Ker pa tega ni, potem nam ne
preostaje pač nič drugega nego da so-
glašamo z naziranjem onih gospodov, ki
bi zdravstvene potrebe naše dežele radi
spravili v soglasje z gmočnim polo-
žajem iste.

Jeden takih gospodov je g. dr. Rojic
in ker se dr. Rojicevi nazori ne strinjajo
z onim g. dr. Pontonija, spravi se je ta
v svoji zadnji brošuri tudi nad dr. Rojica.
Ali spravi se je, da ne rečemo dru-
gače, na tako neroden način, da si ne
moremo kaj, da ne bi napravili k temu
nekaj pripomb.

Najprva slabost od dr. Pontonija
je ta, da se postavlja nekako na stališče
— nezmožnosti in se še precej odurno
véde proti vsem onim, ki niso njegovega
mnenja.

Jako neumestno je njegovo predba-
civanje dr. Rojicu, češ, da je ta prehodil
vse gore in doline, preplul morja itd., da
je našel onih, ki se strinjajo z njegovimi
nazori. Dr. Rojic je bil pač deželni po-
slanec in svoječasno celo poročevalec v
zadevi zidanja deželnih zdravstvenih za-
vodov.

Če se torej dr. Pontoni jedino le
kot zdravnik toliko briga za to vprašanje
in je tudi on zaradi tega prebredel toliko
dežela, potem je bil to storiti ne samo
bolj opravičeno dr. Rojic, marveč tudi
dolžan, kajti dr. Rojic je bil, kakor
rečeno, poleg zdravnika tudi deželni
poslanec in celo poročevalec!

Dalje je jako čudna trditve dr. Pon-
tonija, da je pismo, katero je dobil dr.
Rojic od najboljšega psihijatra doktorja
Paetza, katero je dr. Rojic svoječasno
v našem listu objavil in v katerem dr.
Paetz odobruje dr. Rojiceve nazore glede
zidanja deželnih zdravstvenih zavodov,
norišnice in bolnišnice, — da je to pismo,
pravimo, le nekak akt uljudnosti, ter da
je ni na tak način smatrati za resno, do-
čim da je pismo, katero je dr. Pontoni
dobil od dr. Paetza — pravi dokum-
ent, spisan v znanstvenem smislu. Ali
se ne zaveda g. dr. Pontoni, da s takimi
trditvami ne smeši dr. Rojica, marveč
slavno znanega in resnega učenjaka in
največjega psihijatra dr. Paetza samega! ?
In zraven pa tudi samega — sebe, ker
dokazuje s tem, da domisljavnost ni nič
kaj tujega pri njem. Mi mislimo namreč,
da može, kakor je dr. Paetz, so preresni,
da bi samo iz uljudnosti v tako važnih
vprašanjih v svojih pismih kaj drugega
pisali nego so mislili. Sicer pa bi g. dr.
Pontoni najbolje storil, ako bi ono pismo,
katero mu je pisal dr. Paetz, objavil, ter
s tem naše domnevanje o njem zavrnil.
— Konečno še nekaj. Ako bi bil g. dr.
Pontoni popolnoma nepristrank in
bi hotel priznati vsakemu svoje, moral
bi, ko se že v zadevi deželne norišnice
tako neprijazno obreguje ob dr. Rojica,
priznati ter omenjati dr. Rojicevo ime
vsaj tam, kjer govori o goriškem po-
kopališču ter svari deželo, da ne bi z
zgradbo deželne norišnice napravila tako
gorostasne neumnosti, kakoršno je na-
pravilo goriško mesto z napravo mestnega
pokopališča na mestu, kjer se zdaj nahaja.

Saj mu je vendar prav dobro
znano, da je bil baš dr. Rojic oni,
ki je na vse pretege svaril mesto, naj
ne napravi pokopališča na mestu, na
katerem se sedaj nahaja. Saj je bil baš
dr. Rojic oni, katerega so zaradi tega na
jako grd način javno napadli
skoro vsi goriški zdravniki! In saj je bil
baš dr. Rojic oni, katerega besede in sva-

ritve glede goriškega mestnega pokopa-
lišča so se danes do pičice iz-
polnile!

Dopisi.

Iz Kanala. — Dne 19. in 20. okt.
leta 1898 so se vršile v Kanalu občinske
volitve. Ker je bil proti njim vložen
utok, ki je bil pa odbit, vršila se je vo-
litev župana 12. jan. 1899. Pretekla so
torej od te dobe tri leta in dva meseca.
Po obstoječih postavnih določbah morajo
se po vsakih treh letih vršiti nove ob-
činske volitve. Da bi se pa hotelo ugo-
diti tem postavnim določbam tudi pri-
nas v Kanalu, na to danes pri nas kak-
or se vidi, županstvo še ne misli. O iz-
loženju novih volilnih imenikov ni do
zdaj pri nas sledu. Prepričani smo pa,
da je našemu slavnemu županstvu dobro
znano, kedaj da se morajo razložiti ob-
činski računi in v katerem času da se
imajo vršiti nove volitve.

Kaj čaka torej slavno županstvo?
Hočejo morebiti gospodje zavlačevati vo-
litve, dokler se bode njim zljubilo, ali
čakajo morebiti na to, da bodo volitve
še le takrat razpisali, ko bode imelo
naše ljudstvo vse polno posla na polju
in se jih ne bo moglo udeležiti? Mi zah-
tevamo od županstva, da začne takoj s
pripravami za volitve, in če poiskali si
bodemo pomoči na pristojnem mestu.
Gospodom morebiti da ugaja držati se
na krmilu; ali to, kar gospodom ugaja,
ne ugaja našemu ljudstvu! Zato pa zah-
tevamo, da se volitve čim prej prične.

Iz Cerkuega 6. marcija. (Izv. dop.)

Tako se še niso nikdar napenjali naši
naprednjaki, kakor te dni, da bi pri da-
našnji volitvi volilnih mož priborili zmago
svoje črni stranki. „Zdaj ali nikdar več“
glasila se je njih parola in izid kaže, da:
nikdar več! — Okr. glavarstvo je, ugo-
divši njihovi prošnji odločilo šolo v vo-
lišče in jim dovolilo dva zaupnika, da
sta prisostovala volitvi; oni sami so sto-
rili vse, kar se je dalo storiti, napeli so
vse sile, da so pribobnali vse svoje in
zapeljali še nekatere naše, da so iz po-
štenjakov postali figamoži, a vse zastoj.
Nikdar več! Nekega cerkljanskega
volilca naše stranke so vpijanili že na
predvečer volitve in ga s konjem na
vozu odpeljali menda na Reko ter ga
tam zaprtega držali, da ne bi mogel
priti na volišče. A ko se je g. komisarju to
ovadilo, poslal je orožnike, da so ga re-
šili in mu omogočili priti še o pravem
času k volitvi. — Upamo, da bode ta
skrajna predrznost po zaslugi kaznovana.
— Na volišče je prišlo 191 volilcev,
strogo ločenih v dva tabora. Ob eni uri
popoldne se je začela volitev, a še le
po šesti zvečer se je razglasil izid; —
101 glas so dobili naši kandidati, a 90
nasprotniki. Velika poparjenost v na-
prednjaškem Izraelu, veseli ponos pa
med našimi poštenjaki.

Z nad Kobalove gostilne vihrajo 3
tribojnice — notri pa se razlega veselo
petje in vriskanje, kakor bi pri Koba-
lovih praznovali „ohcet“. V gostilni pri
Firbarju sedé trije klaverni možaki skupaj
pri mizi: Peter, Miha in Avguštin in
pojó otožno:

O zdaj pa nikdar, nikdar več,
Veselje preč je, preč!

Iz Kozane. — Na dolgo klobasenje
v dopisu „iz Brd“ v „Soči“ z dne 1. marca
t. l. št. 26 odgovarjam:

Ozir javnih plesov prepustil sem
starašinstvu, naj ono določa o njih. Pri-
četkom mojega županovanja sem se držal
sklepov prejšnjega starašinstva pod bivšim
županom, pok. g. Mužič-em, isto tako sem
prepustil kasneje dotični sklep starašin-
stvu. Ako bi bilo starašinstvo ukrenilo
drugače, bi se bil držal tudi sedaj takega
sklepa, da-si tudi sem nasproten javnim
plesom. Plesalo se ni že dalj časa v tej
županiji iz vzrokov: sv. leto, umor ne-
kega mladeniča iz Cerovega v Kozani,
vsled česar je bilo c. kr. okrajno glav-
arstvo prepovedalo javne plesse v tej žu-
paniji in ker so bili v nekaterih katastr.

občinah občinski zastopniki nasprotni plesu. Ker so pa želeli ples v meri, določeni po starašinstvenem sklepu, tam so ga tudi dobili. Duhovniki niso odločili v tem oziru ničesa; kajti n. pr. pri zadnji seji so hoteli občinski zastopniki iz Kojškega imeti en ples na leto več, nego je bilo določeno v prejšnjem sklepu, a celotno starašinstvo, pri kojem ni bilo istega dne nobenega duhovnika, je zavrnilo predlog.

Nadalje: jaz se nisem nikoli silil županom. Pri prvi volitvi sem bil prisiljen od Mužiču nasprotne stranke, da sem sprejel ta posel, ker njen kandidat ni mogel nikakor zmagati; pri drugi pa s pogojem, ako bom videl, da imajo starašine splošno zaupanje v mene in mi ne bode noben nasprotovalec; v nasprotnem slučaju pa, ako bi videl le enega nasprotnika, ne sprejemem te časti. Zaupanje je pa pokazala enoglasna izvolitev. Tudi se je zgodilo, da sem stavljal pri neki seji pretečenega leta neki predlog, omenivši, da, ako se ga ne sprejme, odstopim takoj od županovanja. Da bi se to ne zgodilo, je starašinstvo raje ugodilo mojemu predlogu enoglasno. Sicer pa tudi ni tako lahko županovati v tako obširni županiji, kakor si morda misli kak nevednež, in župan tudi nima tako mastne plače (nima niti polovice dohodkov, kakor prejšnji župan), da bi se mu sline tako cedile po taki službi. Tako častihlepen in tako siljen tudi nisem, da bi je potreboval, ker še celo občinsko blagajno sem oddal, kar je lahko znano dopisnikom. Izjava torej, da se na županski stolici tako lepo sedi, je naravnost neumna! Dopisnik (oziroma dopisniki) trdi, da nisem iz narave pobožnjak. No, tak pobožnjak sicer nisem, da bi me šteli že na tem svetu za svetnika, pa tudi ne tak brezverec, kakoršen je morda „Sočin“ dopisnik. Ni mi mar za očitjanje dopisnika; imam mirno vest. Moj „rog“ je nespremenljiv, oziroma toliko spremenljiv, kolikor so moji prijatelji (?). A proti duhovščini in za občinske koristi pa sem vedno nespremenljiv.

Kar se tiče dvorane mojega brata, je ta v takem položaju ozir plesov kakor so premenjeni dotični sklepi glede teh, katerih pa jaz nisem spreminjal, in tudi duhovniki ne, ker sta v občinskem zastopu samo dva, marveč celotno starašinstvo, ki pa vendar ni tako neumno, kakor se dozdeva dopisniku. Da škodujem s tem, da ne dovoljujem (jaz, ali starašinstvo?) javnih plesov, občini vsako leto okroglih 600 K, je tudi prazna. Ali bi ne bila večja moralna škoda, katero prizadevajo javni plesi, ako bi se ti dovoljevali poljubno? In koliko mladeničev in deklet zgubi pri teh zdravje in je iščejo zopet v bolnišnicah na občinske stroške. Samo dva taka slučaja na leto lahko požreta občini tistih 600 K.

Dopisnik (dopisniki) je grd lažnjivec in podli obrekovalec, ako trdi, da občinski zastopniki ne vedo, o čem se bo sklepalo pri starašinstveni seji. Ali ni označen na vsakem vabilu, vsakemu starašini enako, dnevni red? Ali ni nadalje dostojno, da vstanejo starašine s sedežev, ko vstopi duhovnik v občinski urad? To kaže, da starašinstvo ni vendar tako neomikano kakor se dozdeva dopisniku, ki trdi, da so le štirje odborniki razsvitljeni. Laž je tudi, da kar predlaga g. Žnidarčič, se vzame vse za dobro, ker ta gospod prihaja zaradi starosti in bolehavosti prav redko k sejam in se še takrat malo meša v občinsko upravo. Pomilovanja je res vreden dopisnik (dopisniki), da ne pozna boljše tukajšnjih občinskih razmer.

Zatoraj gospodje dopisniki, ako imate čista čela, le na dan s polnimi imeni (s podpisimi), kakor jaz, da se vidimo iz obraza v obraz, kajti potem mi bode znano, kak duh puhti po vaših poštenih parlamentih, še le potem bodem se lasal nadalje se smešnimi dopisniki.

Anton pl. Reya
župan.

Politični pregled.

Državni zbor.

Poslanska zbornica je razpravljala

je predložila načrt zakona, s katerem naj bi se dovolil proračunski provizorij še za dva mesca, namreč do 31. maja t. l. Danes nadaljuje zbornica razpravo o zgoraj navedenih postavkah.

Sprememba v dalmatinskem namestništvu.

Dosedanji vojaški poveljnik in ob njem c. kr. namestnik v Dalmaciji fcm. pl. David je upokojen in mu je Nj. Velič. presv. cesar podelil ob tej priliki baronstvo. Včerajšnja „Wiener Zeitung“ pa objavlja imenovanje barona Erazma Handl-a novim c. kr. namestnikom Dalmacije. Baron Handl prišel je svojo politično karijero pri namestništvu v Trstu. Bil je nekaj časa prideljen okrajnemu glavarstvu v Pulju, od tam pa je prišel v Pazin, kjer je služboval nekaj čez dve leti. Leta 1887 bil je kot c. kr. okr. komisar prideljen ministerstvu za notranje reči in je v primerno jako kratkem času avanciral do ministerjalnega svetnika. Baron Handl je jako nadarjen in spreten uradnik, za svojega uradovanja v Istri bil je jako ljubeznjiv v občevanju z vsemi, ki so imeli pri njemu kaj opraviti. Pri hrvatskem ljudstvu v Pazinskem okraju je ostal v najboljšem spominu.

Baron Handl je bil velik prijatelj ravnopravnosti. Začel se je že pridno učiti hrvaščine in je kot večkratni začasni voditelj okrajnega glavarstva začel tudi dopisovati hrv. občinam v hrvaškem jeziku. On je šel vedno in kjer je le mogel, na roke bednemu ljudstvu ker ima mož blago srce in plemeniti čut. Baron Handl je rojen 1. junija 1860 in je torej šele v 42 letu svoje dobe.

Ker je sedaj politična uprava Dalmacije ločena od vojaške, imenovan je za vojaškega poveljnika za Dalmacijo fml. Horsetzky, ki je bil dosedaj v Zagrebu in kateremu so baje razmere na jugu naše države jako dobro znane.

Vojna v južni Afriki.

Zadnjič smo poročali o veliki bitki pri Klerksdorpu, v kateri so bili Angleži popolnoma poraženi od Burov. O številu padlih Angležev nismo mogli poročati, ker so Angleži pritajevali svoje izgube. Zdaj pa je objavil lord Kitchener nekako poročilo o teh izgubah, katere, dasi gotovo niso popolne, znašajo in sicer 23 častnikov, 810 mož in 2 topova. Od teh je mrtvih 6 častnikov in 45 mož, ranjenih 10 častnikov in 120 mož, vjetih 10 častnikov in 342 mož, 1 častnik in 103 možje so že na prostem. — Ta izguba je napravila zopet mučen utis v Londonu. Toda take izgube še ne izpametujejo Angležev, marveč derejo še dalje pred cevi burskih pušk. A koliko veljajo ti angleški vojaški, razvidno je iz tega, da je lord Kitchener sam dal izbrati in zapreti 150 mož znanega Yeomanrej-polka, ker so bili popolnoma za nič in so le ovirali operacije. Teh 150 mož se je odlikovalo v tem, da so jih Buri že trikrat vjeli, jim vzeli orožje in jih zopet izpuščili z brco. Dewet sam pravi, da je od tega angleškega polka dobil več orožja in streljiva in hitreje, nego bi ga bil naročil brzojavno iz Anglije. Tako hrabro vojsko ima lord Kitchener.

Nova velikanska zmaga Burov. — Po ravnokar došli poročilih so Buri izvojevali novo velikansko zmago nad Angleži. Vjeli in ranili so poveljnika lord Methuena; vzeli pet kanonov, pobili mnogo oficirjev in vojakov ter vjeli nad 1000 mož Angležev. Pobrali so tudi ves živež Methuenove kolone.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tume, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno preklči. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“. Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Deželnozborske volitve. — Prejšnji teden volile so samo nekatere občine na Tolminskem. V največjem številu občin pa se izvršijo prvotne volitve še le v tem tednu. Včeraj so se vršile volitve v Logu in v Koritnici-Kal, kjer so seveda zmagali naši. Tako se nadejamo, zgodilo se bode tudi skoro v vseh drugih občinah. Našim zaupnikom in somišljenikom priporočamo toplo, da store vse, kar je v njih moči, da bode zmaga pravične stvari tem sijajnejša. Volilci pa naj se prav nič ne zmenijo za bevskanje na

pred očmi resnico, da je to trebilo vzelo patent na laž ter da so njegova poročila same izmišljotine. „Soča“ namreč piše, da prično volitve ta teden v glavnih občinah. Katere so pa te glavne občine, ako ne ravno Cerklona in Grahovo, v katerih dveh občinah pa so se volitve že izvršile in je bilo tam izvoljenih naših 20 volilnih mož! Sicer pa, naj le farbajo ti ljudje. Vsaj to veselje jim pustimo, da ne počijo od jeze!

Deželnozborski kandidat za kmečke občine v Furlaniji je Josip Zuttioni iz Medeje.

Umrla vsled opeklin. — Deklica Katarina Černe iz Grgarja se je v četrtek grela na domačem ognjišču, kar se ji vname obleka. Njena mati je sicer priskočila na pomoč ali prekasno, deklica se je tako opekla, da so jo morali pripeljati v tuk. bolnišnico, kjer je po hudih bolečinah v petek izdahnila svojo mlado dušo. Ko je hotela mati deklico rešiti, se je tudi sama hudo opekla.

Zaplenjeno meso. — Nekemu Edvardu Ciufarinu so zaplenili bolno tele, katero je kupil od neke Simonetti. Meso so zakopali.

Anarhista zidarja Del Mezzo, katerega so aretirali v Korminu, privedli so v tuk preiskovalne zapore.

Poljskega čuvaja razorožil je Matej Srebrnič, zaradi tega so ga odvedli v zapor.

Krompir za seme. — V četrtek so pripeljali na trg 20 vozov krompirja za seme. — Odslej se običajno dovažajo krompir za seme na goriški trg in sicer o pondeljkih, četrtek in sobotah. Taka kupčija s krompirjem traja navadno dva tedna.

Iz Avberja na Krasu nam pišejo: Dne 7. t. m. je bil vojaški nabor v Sežani. Po stari navadi so fantje prejšnji dan tudi v našem naprednem Avberju popivali in prepevali, — pa kaj, da bi še prepevali! Ali tulili so in razsajali tako, da ni bilo v resnici dotičnim na čast. —

V Avberju so ustanovili pevsko društvo, da bi se urili v lepem narodnem petju; ali bodisi da ni pevovodja zmožen, ali bodisi kakorkoli, napredka ni. Pri tej priliki so se pa pevci med seboj in baje tudi z gospodom pevovodjo hudo sprli. Prišlo je celo do pretepa, pri katerem je France Tomažič s fovčem Alfonza Germeka tako nevarno ranil na trebuhu, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Trst. To je torej sad naprednosti v Avberju! Žalosten sad zares! Zaradi tega pa: spametujte se ljudje, dokler je še čas, da ne zanese ta naprednost še večjih nesreč med Vas.

„Slovansko pevsko društvo“ v Trstu vabi na veliki jubilejni koncert, kateri se bode vršil v nedeljo dne 16. marca 1902. v gledišču „Armonia“ v proslavo 25-letnega delovanja pevovodje gosp. Srečka Bartel-a. — Pri koncertu sodeluje populen vojaški orkester c. in kr. pešp. Freiherr von Waldstätten št. 97. pod osebnim vodstvom kapelnika gosp. Ivana Holuba. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Katoliški Obzornik ima v svojem I. zvezku letošnjega letnika sledečo vsebino: Katoliški redovi pred tribunalom moderne svobodomiselnosti (Dr. M. Prelesnik); Ustava in politična pravnost (Dr. Jan Ev. Kreck); Mističen cvet s češkega Par-nasa (Pr. Ks. G.); stoletje pred reformacijo (I. T.); Reforme katolicizma (Dr. A. Ušeničnik); Apologetične misli (M. P.); Cerkev in cerkve. (F. Ks. G.); Slovestvo; Razne stvari; Listnica. Ta izboren trimesečnik velja na leto 5 K.

O papežu Leonu XIII. piše francoski list „Gaulois“ in pravi, da je dolgo življenje sploh v družini Pecci, iz katere izhaja Leon XIII. Papežev brat, kardinal Pecci, je umrl v 83. letu, a drugi njegov brat v 91. letu. Prejšnji papežev komorni zdravnik dr. Ceccarelli je rekel pri neki priliki: Ako ne zadene Leona XIII. kaka huda bolezen, zamore doživeti tudi 100 let, ker je povsem zdrave konstrukcije. Papež Leon XIII. je preživel 138 kardinalov in tri državne tajnike.

Narodno gospodarstvo.

O pospeševanju govedoreje na Tolminskem.

(Konec).

Deželna kmetijska šola naj bi imela nalogo, doznati pravo vrednost belanske pasme ter objavljati vsako leto one podatke ki jih posname iz reje šolske čistokrvne živine.

Ti podatki naj obsegajo:

1. množino namolzenega mleka, v kakšnem razmerju stoji z živo težo vsake živali; koliko se je porabilo piče. raču-

2. koliko tolstih snovij je dalo mleko poprečno na dan in koliko na leto;

3. teža vsacega storjenega teleta v primeri s težo dotične krave;

4. kako je rasla teža teletu v dobi sesanja;

5. kako so se razvijala teleta v 1. letu, v primeri s pokladano jim pičo, računjeno po vsebini suhih snovij;

6. kako je sploh naraščala teža živini po 1 letu.

Pojasnila predstojecim 6 točkam:

k 1. Poprečni letni pridelek mleka, vštveno po teletu posesano mleko, je enak petkratni živi teži dotične krave, ali pa je enak 50 odstotkom teže podeljene piče, računjene po vsebini suhih snovij.

Gosp. svetnik Schütz pravi, da po njegovih skušnjah pridelek pri belankah presraga to poprečno število, dočim je pri težjih pasmah, kakor pri simentalški in švicški ne doseže.

k 2. Poprečni odstotek tolstih snovij je 3 $\frac{1}{2}$ %; spreminja se pa od 2 $\frac{1}{2}$ % do 1 $\frac{1}{2}$ %;

k 3. Teža novorejenega teleta znaša navadno $\frac{1}{11}$ do $\frac{1}{12}$ žive materine teže;

k 4. 10 kilogramov použitega mleka zveksa teletu težo za 1 kg.

Po skušnjah, ki so jih naredili na Martiny-jevem Litzlhofu, je že 8 kilogramov použitega mleka povzročilo enak uspeh.

k 5. Tista teleta, ktera se ohranijo za pleme, je v prvem letu rediti s tako pičo, v kateri je mnogo fosforove kisline, v drugem letu pa naj se junice varčno rede, da ostanejo medle.

Po tem, kakor se odstavljeno tele razvija v primeri s podeljeno mu pičo, sodimo v prvem letu o naglem ali počasnem razvoju pasme.

k 6. Da se prepričamo, koliko dohodka nam daje ta ali ona pasma, doznati nam je, koliko kilogramov suhih snovij mora použiti žival, da poveksa svojo težo za 1 kilogram.

Da dobimo o 6. točki zanesljive podatke, moramo za poskušnjo vzeti 2-letnega vola.

Koroški, 1 in pol do 2 let stari voli so med glavnimi predmeti tamkajšnje eksportacije; na južnem Nemškem jih rabijo po več let kot uprežno živino, potem pa jih opitajo in prodajo mesarju.

Mladim volom belanske pasme se narašča živa teža od 8 do 10 kg za vsakih 100 kg použite krme, računjene po vsebini suhih snovij.

Tako merjenje in tehtanje je jako podučljivo, ker je po njem lahko soditi o vrednosti živine in koliko dobivamo lahko od nje.

Preiskovalna komisija se je prepričala, da so vse nakupljene živali v obče dobro ohranjene in da jih dotični živinorejci rede z ljubeznijo, pa da so kmetijskemu društvu prav hvaležni za to, kar so prejeli.

Slednjic je izrazila komisija svoje mnenje, da državne in deželne podpore, ki so se porabile za nakup plemenske živine belanske pasme, niso nikakor zavržen denar; da mora pa kmetijsko društvo izdati primerne poduke in navodila, da se doseže dovoljen uspeh.

Izjava.

Ker me je „Soča“ že večkrat napadla z vsakovrstnimi neslanostmi, zato izjavljam njenim sotrudnikom:

1. ako sem se proti kateremu kaj pregrešil, naj proti meni postavno postopa;

2. ako sem kateremu kako škodo napravil, sem pripravljen jo poravnati;

3. vsem onim, ki pišejo, da sem neumen, slobodno je, da pobirajo za menoj bodisi pri moji kmetiji kakor tudi pri občini.

S v e t o, 7. marca 1902.

Anton Jazbec.

Zahvala.

Podpisano oskrbništvu kuracijske cerkve sv. Štefana v Logu izreka tem potom pristržno zahvalo gospodu Matiju Jonko-tu, veleposestniku in mnogozasluznemu županu v Bovcu za blagohotno podeljeno milo podporo v znesku 50 K za napravo novega Božjega groba v tukajšnji cerkvi. Enako prav lepo se javno zahvaljuje gospej Mariji Černuta, soprogi našega g. župana, ki je tudi blagovoljno in z radostnim srcem v svoji znani dobroti darovala svoto 40 K, da se naroči za isto cerkev krasna „velikonočna sveča“. Bog stotero povrni blagemu dobrotniku in blagi dobrotnici po priprošnji sv. Štefana cerkvenega patrona.

Oskrbništvo kuracijske cerkve,

v Logu, dne 7. marca 1902.

Fr. Andrejšek,
knrat.

And. Černuta,
Tom. Mavrič.

Loterijske številke.
8. marca.

Line	24	46	90	26	7
Trst	27	84	51	43	24

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici.

Razpis službe

za mesto društvenega podtajnika in blagajničarja.

Razpiše se mesto društvenega podtajnika in blagajničarja, katero se podeli začasno s pridržkom stalnega imenovanja po preteku jednoletnega poskusnega službovanja.

Letna plača znaša tisoč šest sto kron, ki se izplačajo naprej v mesečnih obrokih.

Posli tega uradniškega mesta so sledeči:

1. pisarniška dela;
2. nadzorovanje društvenega skladišča;
3. blagajniški posli in društveno knjigovodstvo

Prosilec, kateremu se to mesto podeli, nastopi službo 1. aprila t. l.

Prosilci imajo vložiti prošnje predsedništvu do 20. marca t. l. priloživši potrebne dokumente in dokaz njih sposobnosti za to mesto in popolnega znanja italijanskega, slovenskega in nemškega jezika.

C. kr. kmetijsko društvo,
v Gorici, 9. marca 1902.

Predsednik: Pajer. Tajnik: Hugues.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine trdke Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši)

Anton Fon,

klobučar in gostlničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krémi

pristna doma a vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Račun bilance

„Centralne Posojilnice“ v Gorici,

registrovane zadruge z omejeno zavezo.

za prvo upravno leto 1900/1901

IMETJE (AKTIVA)	K	v	DOLGOVI (PASIVA)	K	v
Račun posojil na osebni kredit in zastave	158265	23	Račun glavnih deležev	18800	—
Račun posojil na vknjižbo	260657	89	„ opravičnih deležev	910	—
„ obresti od posojil na vknjižbo:			Stanje	K 365.867-08	
zaostale obresti za l. 1901	775	96	Kapitaliz. obresti	12.141-82	378008
Račun posojilnih obresti:			Račun obresti od posojil na vknjižbo:		
zaostale obresti za l. 1901	106	67	Predplačane obresti za leto 1902		2980
Račun efektov	6941	—	Račun posojilnih obresti:		
„ efektivnih obresti	42	—	Predplačane obresti za l. 1902		1961
„ blagajne:			Račun tekoči:		
Gotovina koncem l. 1901	4664	69	Stanje	K 70.526-48	
Račun inventarja	875	35	Kapitaliz. obresti	1.810-02	72336
„ knjig in tiskovin	1184	56	Račun zgube in dobička:		
„ tekoči:			Dobiček		117
Stanje	K 40.964-98				34
Kapitaliz. obresti	636-47	41601			475114
		80			80

Načelstvo:

Dr. Josip Pavlica,
predsednik.

Ferd. Terkuč, dr. Franc Kos, Ant. Klančič,
Andrej Tabaj, Ferd. Silligoj, Ivan Berbuč,
odborniki.

Nadzorstvo:

Dr. Aleksij Rojic,
predsednik.

Jakob Čebular, Jos. Mašera, Iv. Dermastia,
Josip Vidmar.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. št. 11.

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement, stavbne nositelje, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja po brezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga
stavbenih nositeljev

v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po jako znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrjeni najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Ivan Bednařik
priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporoča se toplo svojim rojakom

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na prodaj knjige: „Ilijado“, „Tri igre“ za slov. mladino in „Zgodovino tolmenske šole“

TISKA

brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

TISKA

posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v raznih oblikah

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padena ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.
Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo „Gorice“. Oglašje se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

„Živo vprašanje“.

Ni treba, da je človek študiral jednajsto šolo na Vrhniki in tudi ni treba, da je študiral univerzo v Kobaridu, — zadostuje mu najpriprostejši neizšolani razum, da spozna to-le dvojje: prvič, da bi naši „naprednjaki“ s svojim „Narodnim skladom“ radi škodovali „Solskemu Domu“ ter ga punkto narodnega davka radi „déli na suho“ in drugič, da ni vsa razlaga „velikega pomena“ „Narodnega sklada“ nič drugzega, nego, — no, nego gradivo „Soče“, brez kakoršnega „gradiva“, — da govorimo s piscem „Soče“ samim — bi bil ta list v velikih zadregah radi gradiva, ker, žalibog praznih strani pač se ne sme pošiljati svojim „plačujočim“ čitateljem. . . Habeant sibi! Torej gradivo! In da bi to „gradivo“ pokrilo še več prostora, si se čiska — „garmond široki“ t. j. s širokimi črkami. In obeljeno je, da je veselje! Stavimo vse milijone, katere bo premogel „Narodni sklad“, zlasti one, katere znosijo vanj „najboljši sloji“ naroda, brez „neumnih in nevednih“ „klerikalcev“, danes eno leto — da postavijo naši zanamci piscu člankov „Narodni sklad“ iz hvaležnosti za ta ogromen načrt „prelepih in prekristnih naprav“ sredi Traviška spomenik iz — papir-mašé. Plačujoči čitatelji „Soče“ pa bodo zdaj spoznali, da je pravi mesija slovenskega naroda na Goriškem, možato podpisan nad svojimi članki, stoprav zdaj, po mnogoletnem svojem duševnem hlapčevanju drugim, razvil vse moči svojega neabece dneva narodnega delovanja, — zdaj, ko mu je poverjeno „samostojno vodstvo vseh političnih poslov narodnih in prednih stranke“. Zato se je pa mož tudi pokazal v vsej svoji žilavosti že v početku te svoje nove politične dobe. Pokazal je, kaj zna in kaj more, ako se mu pusti popolno svobodo in samostojnost. No, vidi se mu, da se „čuti“ in da se zaveda, da je Goriško — „izključno njegova demena v vsakem oziru“, katero je zmožen spremeniti v raj napredka in blagostanja ali vsaj storiti zanjo več, nego so storili vsi rodoljubi od Lavriča sem...

LISTEK.

Potovalne črtice z Oggerskega.

(Spisal M. Mihaeljev. — 1902.)
(Dalje).

Vsled njegovih velikih zaslug je prejel ne le on pravico, da se sme pred njim nositi križ, ampak tudi pred vsemi njegovimi nasledniki. Vsled tega se tudi naš svitli cesar kot oggerski kralj imenuje „apostoljski kralj, apostolni kiralyi“! To je bil naj srečnejši vek za oggersko državo, ktero je le krščanska vera in omika povzdignila na višek svojega blišča in moči. A kako so današnji Mažari za to Bogu hvaležni, vedó povedati najbolj od njih vsestransko tlačene narodnosti in zato pa rajše prst na usta! —

Slednjic mi je še omeniti prekrasno veliko leco v gotičnem slogu iz ulitega pozlačenega bronca in srebra, kakoršne lepote te vrste nisem še nikjer videl. Po krasnih vijajočih se stopnicah se gre na njo. Okoli nje so kipi štirih velikih učencov katoliške cerkve, namreč: sv. Gregor, sv. Ambrož, sv. Hieronim in sv. Avguštin. Pod krasnim gotičnim nebom

In to je pokazal s svojim „Narodnim skladom“. Kaj bode vsemogočil ta „Narodni sklad“ na Goriškem? Tu je „nepolitično“ pevsko in glasbeno društvo in — šola; trgovsko-obratno društvo in — trgovska šola, stenografski tečaj; tu je nadalje dijaški konvikt — brez fridolinstva —, potem so „stanovanja“, „Narodni Dom“ ter — „itd. itd.“

Ali da se vse to „na sploh“ omogoči, treba denara, treba milijonov. Kdo naj to stori? — „Narodni sklad“ — ne, goriški Slovenci, katerim se v kratkem vposljejo „vplačilne knjižice s pobotnicami“. „Narodni sklad“ bode vse to omogočil.

„Nar. sklad“ bode vzdrževal pevsko in glasbeno šolo — brez fridolinstva; ta sklad bode omogočil — „nepolitičnim“ članom društva pogoste izlete na deželo, prireditve veselje pod lipo in hrastom z obligatnimi kroki, kar vse stane denara, kar pa ne sme več težiti „ramen“ društva, oziroma posameznih članov istega. Toda ne samo to, marveč tudi kaj drugzega, kajti „velike koristi tudi v drugih ozirih so očitne“.

„Trgovsko-obratno društvo“ treba „spraviti v pravi tók“ — tu treba poseči v žep. — kdo naj to stori? — „Narodni sklad“! Za trgovsko šolo treba ogromnih prostorov, treba plačati učnih močij, kajti napredno rodoljubje baje ni toliko, da bi dalo na razpolago potrebnih prostorov in brezplačnih učiteljev. In tu je še „mnogo lepih načrtov“, pa „čakajo boljših časov“, pa tudi „delovanja“ je tacega, „kateréga uspehi bi se pokazali morda šele po letih“.

Tudi za „stenografski tečaj“ treba varnega zavetja, kajti — „Solski Dom“, ta preklicani „Solski Dom“ ga je „zatrli“ — kako, to je znano samo „Sočnim“ čitateljem, pa nikomur drugemu.

Ali zdaj smo pri „ta velikih“ točkah. „Dijaški konvikt“! Tu treba, da si oddahnemo. Kaj bo „dijaški konvikt“? — To bode nadomestilo za „Alojzijevišče“, za katero „večina“ goriških krščenih in nekrščenih židov ne mara, ker služi le v „poklerikalenje“ Slovencev.

je v krasnem bronem gotičnem stolpiču velik pozlačen angelj iz bronca, ki drži v rokah dvojni napis, mažarski in latinski, ki se glasita: „Annuntio vobis gaudium magnum“, Nagy örömet hirdetek néktek! — Koliko stane to krasno delo, nisem mogel zvedeti, ker je to dar raznih dobrotnikov. Kako visoka sta oba gotična stolpa cerkve, tudi nisem mogel na tanjko zvedeti. Vender pa utegneta biti 55—60 metrov visoka. Primerni zvonovi so pa dosihmal le v enem. H koncu tega kratkega nepopolnega opisa mi je še omeniti, da ima ta cerkev tudi mnogo krasno izdelanih klopj. Spovednic pa ni v cerkvi, ampak so ob obeh z zidom ločenih hodnikih, skoz ktere je pot v žagrad, tako da ne more spovedancev motiti niti propoved niti cerkveno petje in orglanje, kar se mi je zdelo zelo praktično. Toliko torej o tej cerkvi, ki mi ne bo šla več iz spomina. —

Budapeštanske kopelji. — Cesarske kopelji.

Ker sem namenil radi nekoliko porušenega zdravja združiti „dulce cum utili“, prijetno s koristnim, sem ravno zato dobil dvamesečen odpust za utrije-

Tudi vzgoja otrok v tem zavodu, ker ne po ukusu Abrahamovičev in njihovih slovenskih hlapčevov „ni taka, da bi ga mogel človek priporočati“, — kajti „fridolinstvo“ je zavod spravilo tako ob kredit, da bi se ga moralo zapreti in da ga ne popravi milijon popravkov v v e l e u g l e d n i „Soči“ in tudi ne tožbe, ker pri izvestnih ljudeh baje vse to toliko izdà kakor če bi — juda v peklo vrgel...

„Dijaški konvikt“ in — nota bene — z njim združena „gospodinjka in kuharska šola“ — konvikt za mladeniče in gospodinjka šola za deklice — po naprednem zistemu za „mlado telo in nježno dušo“ brez „fridolinstva“, pa bode „rešil zadrege“ različne stariše, katerim smrdi verska vzgoja in ki hočejo da bi smrdela tudi njihovim otrokom. Ta moderni zavod za ono „večino, ki ne mara „Alojzijevišča“ „bi moral biti seveda velikansk in urejen popolnoma v modernem smislu in bi stal seveda lepe stotisočake. A bogati „Narodni sklad“ bi jih zmoget, potem, ko bi vse one svote, katere žrtvuje goriško ljudstvo zdaj za nepotrebno „Alojzijevišče“ in za še nepotrebnejši „Solski Dom“, se stekale v globoki žep „Narodnega sklada“.

In zdaj „Narodni Dom“! Pred duhom se nam dviga ponosno poslopje, na čegar pročelju bliščijo, iz kamna izklesani, vsi napredni kaporjoni. Ta „Narodni Dom“ — sicer ne po vzgledu v Ljubljani, Celju in Mariboru, — bi imel v prvi vrsti ogromno dvorano in „postranske prostore“ kar v Gorici (namreč „postranske prostore“) nujno potrebujemo. V tem „Narodnem Domu“ bi imela svoje zavetje slovenska društva in razni trgovci.

„Rodoljubni voditelji“ „Goriške ljudske posojilnice“ so kupili v Gosposki ulici dve hiši (na katerih pa je danes 112.000 K vknjiženega dolga!) v katerih posluje 12 narodnih podjetij in 12 zasebnih stanovanj, so sicer odpomogli deloma tej potrebi, popolnoma rešil bode to nalogo pa — „Narodni sklad“.

Vidi se torej, da je ta „narodni sklad“ postal jako „živo vprašanje“.

Seveda ne manj „živo vprašanje“ pa je to, od kod dobiti te ogromne

Pa še le četrti dan mi je bilo to mogoče. Ker je v Budapešti mnogo velikih in potratno opravljenih kopelji in nisem mogel si vseh v tako kratkem času ogledati, bom izmed 10erih velikih kopeljnih zavodov nekaj le o onem omenil, kateri sem jaz 3-krat (v 3 dneh) obiskal. Moj dobri prijatelj mi je svetoval tako imenovane cesarske kopelji „Czaszar fürdő“ ali „Kaiserbad“, ki leže na desnem bregu Donave, in v podnožju Jožefove gore, nasproti otoku sv. Margarete. Napis na ogromnem kopaliskem poslopju ima velikanske zlate črke samo v mažarsčini, tako da se ga lahko bere iz levega brega Donave tje čez ta veletok. Popred pa, ko sem se prvič podal v te kopelji, mi je zopet opomnil moj dobri prijatelj, da naj doma ali pri njem pustim ves denar, kolikor ga imam seboj, in naj nesem le toliko seboj, kolikor po priliki za kopelji potrebujem. A zopet sem se spomnil na oni rék: „Böhm, trau, schau, wem!“ — Previdnost je res povsod dobra reč in se imam le mojemu dobremu prijatelju zahvaliti, da se mi ni njer niti najmanjša nezgoda pripetila.

Tako sem se, slušajoč svojega do-

svotice. Toda čakaj: saj pravi sam, da „razpolaga“ trgovska obrtna zadruga „že danes z milijoni lastnega denarja“ in da ima vsled tega „ogromen kredit“. Sicer pisec ne pove, ali so ti — milijoni vinarji ali krajcarji ali morda celo — lešniki in fižoli. Vendar bi menili, da na milijone lastnega denarja in na tak ogromen kredit tudi lahko — jud kaj posodi. Na ta način bi se vsaj ti „sijajni načrti“ lahko hitreje izvršili in bi ne trebalo čakati še morda dve sto ali pet sto let, da naše že itak revno ljudstvo s krvavimi žulji znosi skupaj potrebne milijone za vresničenje piščevih načrtov.

Toda pisec sam ve, da se niti v petsto letih ne vresniči, kar piše, ker ve, da so vse njegove klobasarije le — časnikarsko fridolinstvo. Ve pa in kar vemo tudi mi, da bi bil njegov „Narodni sklad“ namenjen jedino le za pokritje imenovanih „itd. itd.“, mej katere mogoče v prvi vrsti spada odprti kredit „izvrševalnega odbora narodno napredne stranke“ za časa volitev v deželni zbor, potem morda v pokritje deficita pri „Soči“ in „Primorcu“, za katere račune ne potrebujejo nikake kontrole itd. itd. Dober začetek v tem je že storjen s tiskanjem tistih „knjižic s pobotnicami“. To bi bilo torej tisto „živo vprašanje“, za katero naj skrbi „Narodni sklad“!

Tako, zdaj smo obrali to „kost“ in jo vrgli za vselej proč, ne da bi bili zaradi tega — psi. Ako se malce pošalimo s piščevimi radomontadami, tega je pač on sam kriv, — saj se tudi on na nedopusten način dela norca iz slovenskega ljudstva na Goriškem in nastane baš vsled tega „živo vprašanje“: ali sme tak „narodni politik“ še nadalje ostati brez kontrole, ali da bi ne bilo bolje, da ga vzame zopet pod nadzorstvo kakoršenkoli — izvrševalni odbor.

Občni zbor

„Centralne Posojilnice“ v Gorici.

Dne 6. marca t. l. je imela naša „Centralna Posojilnica“ občni zbor. Zbralo se je lepo število društvenikov, kateri so

njeni most sv. Margarete v stari Budim (O Buda Altöfen) v Kalvinsko ulico, (Calvin-utca) v kateri se nahajajo one kopelji. — Med temi in Donavo stoji krasni, ravni in senčni drevesni nasadi. Ravno tako so napravili na podnožju griča, kjer so bili prej lepi vinogradi, velike drevesne nasade. Do tih vodijo dobre in prav zložne poti navzgor, kjer se vživa zopet krasen razgled na stolno mesto in njega okolico.

Zgodovinski početek kopelji.

Kdaj so se začele cesarske kopelji, se ne ve, verjetno pa je, da so bili isti zdravniki vrelci že Rimljanom znani in v rabi. Zgodovinski viri, ki segajo do osvojenja po Turkih, — zlasti sultan Soliman in paša Sokoli Muštafa omenjajo teh kopelji že v 16tem stoletju, razprostranili in olepšali so jih in sedanje parne kopelji so res iz te dobe, kar se spozna na sedanjih parnih kopeljih, čijih poslopje je originalno turško poslopje. Ko so kristjani zopet osvojili Budim, (1685) pred katerim so zgubili nad 20.000 mož, je kopaljšče postalo državna last. V letu 1702 je vkupil neki Janez Ecker. Po opetovano spre-

zastopali 554 glasov. Predsednik dr. Jos. Pavlica je došle gospode iskreno pozdravil in izrekel, da je občni zbor v zmislu postave in pravil pravilno sklican in sklepčen. Pozval je gosp. uradnega vodjo S. Premrou, da je prebral poročilo načelstva in račune za prvo upravno leto 1901.

Iz tega poročila je razvidno, da je štela „Centralna Posojilnica“ koncem l. upravnega leta 444 članov s 94 glavnimi in 455 opravnimi deleži. — Denarni promet je znašal:

Sprejemkov K 1,199.780-21
Izdatkov . . . 1,195.115-22

skupaj K 2,394.895-43

Hranilnih vlog se je vložilo K 440.312-74
vzdignilo „ 74.445-66

K 365.867-08

pripisalo se je obresti . . . 12.141-82

stanje znaša koncem upr. dobe K 378.008-90

Posojil se je dalo skupno K 453.533 —

vrnilo pa . . . 34.609-88

stanje koncem upr. dobe znaša K 418.923-12

in sicer:

posojila na osebni kredit K 158.265-23

vknjizbo . . . 260.657-89

Sprejemki v tekočem računu

so znašali . . . K 666.128-34

Izdatki v tekočem računu

so znašali . . . 633.935-91

stanje tek. rač. koncem dobe K 32.192-43

Promet v tekočem računu

je znašal K 1,300.064-25. Dobiček je

znašal za prvo upravno dobo K 117-34.

Meseca avgusta 1901 je revidiral

naš zavod g. Ivan Kastelic, ravnatelj

Ljudske Posojilnice v Ljubljani za „Go-

sposodarsko Zvezo“, meseca oktobra je

obiskal naš zavod v imenu c. kr. polje-

delskega ministerstva g. Herman Brun-

ner, ravnatelj centralne zveze nemško-

českih zadrug v Pragi.

Predsednik konstatuje, da je uspeh

prvega leta zelo ugoden in da je za-

vodu bodočnost zagotovljena. Prepričan je, da bode poročilo dru-

zega upravnega leta še ugodnejše. Pri-

poroča predlog načelstva, da naj občni

zbor prisodi dobiček rezervnemu zalogu.

— Občni zbor je zahvalil poročilo pot-

rdil račune in sprejel predlog odbora.

Na to je prišlo na vrsto poro-

čilo o poslovanju posojilnic,

ki so s „Centralno Posojilnico“ v zvezi.

Iz tega poročila naj povzamemo sledeče:

K „Centralni Posojilnici“ je pristopilo

do konca l. 1901 12 posojilnic in

sicer hranilnica in posojilnica Biljana-

Medana, Bilje, Čepovan, Črnič, Kamnje,

Kojsko-Šmartno, Miren, Pevma, Renče,

Solkan, Šempeter in Štjak ter ena pro-

izvajalna zadruga: „Ljudska opekarna v

Biljah“.

Tekom leta 1901 revidiralo se je

popolnoma 11 posojilnic po g. uradnem

vodji S. Premrou.

Sodelovalo se je ob raznih prili-

kah, pri bilancah, pregledovalo knjigo-

Štefana pl. Marcibayi in njegove po-

božne soproge Marije pl. Majthéni, ki so

tiste kopelji z vsemi pritlikinami daro-

vali v l. 1806 redu vsmiljenih bratov

s pogojem, da se ima ves čisti dohodek

kopelji obračati v oskrbovanje nepre-

možnih bolnikov. V posesti tega reda,

čegar prednik — provincijal — biva v

Pešti, so še dandanes te cesarske ko-

pelji, ter stoji kot dobrotna ustanova

neposredno pod nadzorstvom kralj. oger-

skega ministerstva za notranje zadeve in

se vestno oskrbuje. Vsako leto se pov-

prek s tim oskrbuje 1000 do 1200 vbož-

nih bolnikov.

Cesarske kopelji imajo 9 zdravilnih

žvepljenih vrelov, ki imajo toplote 48 do

52° R. Vsakteri ima svoje posebno ime

in nekteri se tudi kot zdravilna pijača

rabijo. Da nisem imel časa si vseh ogle-

dati, kar ni bil tudi moj namen pri to-

liki množini topliških gostov, si potrpež-

ljivi čitatelj „Gorice“ lahko sam misli.

Vsi zdravilni vrelovi so bili pa po zdrav-

niških strokovnjakih kemično analizirani.

Vse kopelji se polnijo vedno z obilno

toplo rudninsko žvepleno vodo, ki tече

skoz cevi v velike vodene shrambe po

vodstva in sploh z besedo in dejanjem

pomagalo vsem piklopljenim zadrugam.

Dne 21. do 23. maja je bil prvi

kurz za teoretičen pouk o posojilnič-

nem knjigovodstvu in poslovanju, dne 19.

decembra pa drugi kurz za pouk

knjigovodstvenega sklepanja koncem u-

pravnega leta. Prvega se je udeležilo 16

posojilničarjev, ki so zastopali 9 poso-

ilnic, drugega pa 5, zastopajočih pet po-

sojilnic. K drugemu tečaju se je bilo pri-

javilo 11 posojilničarjev, udeležilo se ga

je pa, kakor omenjeno le 5. Vzrok te

manjše udeležbe je bilo grozno slabo

vreme v polovici meseca decembra, tako

da je bilo mogoče le posojilničarjem

bližnje okolice udeležiti se napovedanega

tečaja. Obakrat je predaval gosp. uradni

vodja sam.

Po inicijativi „Centralne Posojil-

nice“ se je ustanovila in nastavila v l.

1901 „Hranilnica in posojilnica v Štjaku“.

Sledili so za tem statistični po-

datki o poslovanju in uspehih pristopiv-

ših zadrug za l. 1900, kakor tudi soci-

jalno-ekonomična izvajanja iz teh po-

datkov.

Na to se je pričela razprava o

razmerju posojilnic do „Cen-

tralne“ glede posojil, hranilnih vlog

in kredita. Zborovalci so bili vsi mnenja,

da se morajo posojilnice tesno okleniti

„Centralne Posojilnice“ in imeti le pri-

njej vloge in kredite. Naročilo se je od-

boru, naj to polagoma izvede, ker je to

tudi v zmislu postave in ker tako za-

hteva c. kr. ministerstvo.

Posojilnicam na deželi se pripo-

roča, da naj navajajo ljudstvo

k varčnosti in naj dovolju-

jejo le majhna posojila. Pazijo

naj, da bodo kolikor mogoče s svojim

denarjem delale.

Po dovršeni razpravi o poročilih

izrekel je g. predsednik z a h v a l o gosp.

Premrou, kateri je z gorečnostjo in

iz prepričanja nadziral zadržno poslo-

vanje v deželi in sestavljal tako točno

poročilo. Zbor se je tej pohvali soglasno

pridružil. G. S. Premrou izjavlja, da

hoče z veseljem zastaviti svoje moči za

zadržno organizacijo na Goriškem in vabi

vse navzoče k skupnemu delovanju na

tem važnem polju narodnega gospo-

darstva.

V nadzorstvo so bili izvoljeni so-

glasno: gg. c. kr. prof. Jakob Čebular,

Jos. Vidmar, trgovec in posestnik v Go-

rici, Blazij Grča, dež. poslanec, Jos. Ma-

šera, vikar v Št. Mavru in Ivan Der-

mastia, kaplan v Solkanu.

G. predsednik predlaga in občni

zbor sklene posebno zahvalo g. držav-

nemu poslancu dr. Ant. Gregorčiču,

za njegovo pomoč pri c. kr. ministerstvu

in pri drugih oblastvih, in g. ces. svet-

niku Fr. V od opivcu za njegovo po-

moč v uradu ob raznih prilikah.

Predsednik povdarja, da v neugodnih

razmerah, ob ojestremu političnemu pre-

piru, ni bilo posojilnici mogoče lotiti se

še drugih nalog, katere ima v pra-

vilnih zapisane, ker je treba skrajne pre-

vidnosti, kjer sovražnik preži na vsako

besedo. Upanje pa je, da bo načelstvo

vše v tem letu izgotovilo načrte še za

druge naloge, katere ima „Centralna

Posojilnica“.

Na to je predsednik zborovanje

zaključil.

Deželna norišnica.

O tej zadevi, ki je seveda za našo

deželo in njene finance velevažnega po-

mena, pisalo se je že premnogo. Posebno

si ne da miru g. dr. Pontoni, ki je

spisal o tem vprašanju že celo kopo

brošur. Jedno teh brošur je naslovil z

besedami: „Ultima parola“ t. j. z a d n j a

beseda in mislili smo že, da bo to res

zadnja beseda dr. Pontonijeva v zadevi

gori omenjenega vprašanja. A varali smo

se. Kajti pred nami leži zopet nova bro-

šura z naslovom: „Un commento alla

seconda relazione della commissione per

l'istituendo manicomio“.

Ako se g. dr. Pontoni po robu po-

pručevati vprašanje naše deželne no-

rišnice, je to njegova stvar in nočemo

nihi oporekati, da ne bi bilo veliko do-

brega in opravičenega v dotičnih njegovih

izvajanjih. Sicer pa smo svoječasno že

izrekli svoj sodbo o nazorih in na-

črtih dr. Pontonija, zadevajočih zgradbo

deželne norišnice. Ako bi bila naša de-

žela bogata in bi razpolagala čez veli-

kanske svote denara, ali ako bi se našel

kak mecen, ki bi nam zapustil 36 milijonov

rubljev za napravo takih humanitarnih

zavodov, kakor se je to zgodilo lanskega

leta na Ruskem, potem bili bi tudi mi

navdušeni za dr. Pontonijeve tozadevne

načrte. Ker pa tega ni, potem nam ne

preostaje pač nič drugega nego da so-

glašamo z naziranjem onih gospodov, ki

bi zdravstvene potrebe naše dežele radi

spravili v soglasje z g m o t n i m polo-

žajem iste.

Jeden takih gospodov je g. dr. Rojic

in ker se dr. Rojičevi nazori ne strinjajo

z onim g. dr. Pontonija, spravi se je ta

v svoji zadnji brošuri tudi nad dr. Rojica.

Ali spravi se je, da ne rečemo dru-

ga če, na tako neroden način, da si ne

moremo kaj, da ne bi napravili k temu

nekaj pripomb.

Najprva slabost od dr. Pontonija

je ta, da se postavlja nekako na stališče

— nezmotljivosti in se še precej odurno

vêde proti vsem onim, ki niso njegovega

mnenja.

Jako neumestno je njegovo predba-

civanje dr. Rojicu, češ, da je ta prehodil

vse gore in doline, preplul morja itd., da

je našel onih, ki se strinjajo z njegovimi

nazori. Dr. Rojic je bil pač deželni po-

slanec in svoječasno celo poročevalec v

zadevi zidanja deželnih zdravstvenih za-

vodov.

Če se torej dr. Pontoni jedino le

kot zdravnik toliko briga za to vprašanje

in je tudi on zaradi tega prebredel toliko

dežela, potem je bil to storiti ne samo

bolj o p r a v i č e n dr. Rojic, marveč tudi

d o l ž a n, kajti dr. Rojic je bil, kakor

rečeno, poleg zdravnika tudi deželni

p o s l a n e c in celo poročevalec!

Dalje je jako čudna trditve dr. Pon-

tonija, da je pismo, katero je dobil dr.

Rojic od najboljšega psihijatra doktorja

P a e t z a, katero je dr. Rojic svoječasno

v našem listu objavil in v katerem dr.

Paetz odobruje dr. Rojičeve nazore glede

zidanja deželnih zdravstvenih zavodov,

norišnice in bolnišnice, — da je to pismo,

pravimo, le nekak akt uljudnosti, ter da

je ni na tak način smatrati za resno, do-

čim da je pismo, katero je dr. P o n t o n i

dobil od dr. Paetza — pravi d o k u m e n t,

spisan v znanstvenem smislu. Ali

se ne zaveda g. dr. Pontoni, da s takimi

trditvami ne smeši dr. Rojica, marveč

slavno znanega in resnega učenjaka in

največjega psihijatra dr. Paetza samega!?

In zraven pa tudi samega — sebe, ker

dokazuje s tem, da domišljavost ni nič

kaj tujega pri njem. Mi mislimo namreč,

da možje, kakor je dr. Paetz, so prerenski,

da bi samo iz uljudnosti v tako važnih

vprašanjih v svojih pismih kaj drugega

pisali nego so mislili. Sicer pa bi g. dr.

Pontoni najbolje storil, ako bi ono pismo,

katero mu je pisal dr. Paetz, objavil, ter

s tem naše domnevanje o njem zavrnil.

— Konečno še nekaj. Ako bi bil g. dr.

Pontoni popolnoma n e p r i s t r a n k in

bi hotel priznati vsakemu svoje, moral

bi, ko se že v zadevi deželne norišnice

tako neprijazno obreguje ob dr. Rojica,

priznati ter omenjati dr. Rojičovo ime

v s a j t a m, kjer govori o g o r i š k e m p o -

k o p a l i š č u ter svari deželo, da ne bi z

zgradbo deželne norišnice napravila tako

gorostasne neumnosti, kakoršna je na-

pravilo g o r i š k o

občinah občinski zastopniki nasprotni plesu. Kjer so pa želeli ples v meri, do ločeni po starašinstvenem sklepu, tam so ga tudi dobili. Duhovniki niso odločili v tem oziru ničesa; kajti n. pr. pri zadnji seji so hoteli občinski zastopniki iz Kojškega imeti en ples na leto več, nego je bilo določeno v prejšnjem sklepu, a celotno starašinstvo, pri kojem ni bilo istega dne nobenega duhovnika, je zavrnilo predlog.

Nadalje: jaz se nisem nikoli silil županom. Pri prvi volitvi sem bil prisiljen od Mužiču nasprotne stranke, da sem sprejel ta posel, ker njen kandidat ni mogel nikakor zmagati; pri drugi pa s pogojem, ako bom videl, da imajo starašine splošno zaupanje v mene in mi ne bode noben nasprotovalec; v nasprotnem slučaju pa, ako bi videl le enega nasprotnika, ne sprejemem te časti. Zaupanje je pa pokazala enoglasna izvolitev. Tudi se je zgodilo, da sem stavljal pri neki seji pretečenega leta neki predlog, omenivši, da, ako se ga ne sprejme, odstopim takoj od županovanja. Da bi se to ne zgodilo, je starašinstvo raje ugodilo mojemu predlogu enoglasno. Sicer pa tudi ni tako lahko županovati v tako obširni županiji, kakor si morda misli kak nevednež, in župan tudi nima tako mastne plače (nima niti polovice dohodkov, kakor prejšnji župan), da bi se mu sline tako cedile po taki službi. Tako častihlepen in tako siljen tudi nisem, da bi je potreboval, ker še celo občinsko blagajno sem oddal, kar je lahko znano dopisnikom. Izjava torej, da se na županski stolici tako lepo sedi, je naravnost neumna! Dopisnik (oziroma dopisniki) trdi, da nisem iz narave pobožnjak. No, tak pobožnjak sicer nisem, da bi me šteli že na tem svetu za svetnika, pa tudi ne tak brezverec, kakoršen je morda „Sočin“ dopisnik. Ni mi mar za očitjanje dopisnika; imam mirno vest. Moj „rog“ je nesprenemljiv, oziroma toliko spremenljiv, kolikor so moji prijatelji (?). A proti duhovščini in za občinske koristi pa sem vedno nesprenemljiv.

Kar se tiče dvorane mojega brata, je ta v takem položaju ozir plesov kakor so premenjeni dotični sklepi glede teh, katerih pa jaz nisem spreminjal, in tudi duhovniki ne, ker sta v občinskem zastopu samo dva, marveč celotno starašinstvo, ki pa vendar ni tako neumno, kakor se dozdeva dopisniku. Da škodujem s tem, da ne dovoljujem (jaz, ali starašinstvo?) javnih plesov, občini vsako leto okroglih 600 K, je tudi prazna. Ali bi ne bila večja moralna škoda, katero prizadevajo javni plesi, ako bi se ti dovoljevali poljubno? In koliko mladeničev in deklet zgubi pri teh zdravje in je iščejo zopet v bolnišnicah na občinske stroške. Samo dva taka slučaja na leto lahko požreta občini tistih 600 K.

Dopisnik (dopisniki) je grd lažnjivec in podli obrekovalca, ako trdi, da občinski zastopniki ne vedo, o čem se bo sklepalo pri starašinstveni seji. Ali ni označen na vsakem vabilu, vsakemu starašini enako, dnevni red? Ali ni nadalje dostojno, da vstanejo starašine s sedežev, ko vstopi duhovnik v občinski urad? To kaže, da starašinstvo ni vendar tako neomikano kakor se dozdeva dopisniku, ki trdi, da so le štirje odborniki razsvitljeni. Laž je tudi, da kar predlaga g. Žnidarčič, se vzame vse za dobro, ker ta gospod prihaja zaradi starosti in bolehavosti prav redko k sejami in se še takrat malo meša v občinsko upravo. Pomilovanja je res vreden dopisnik (dopisniki), da ne pozna boljše tukajšnjih občinskih razmer.

Zatoraj gospodje dopisniki, ako imate čista čela, le na dan s polnimi imeni (s podpisi), kakor jaz, da se vidimo iz obraza v obraz, kajti potem mi bode znano, kak duh puhti po vaših poštenih parlamentih, še le potem bodem se lasal nadalje se smešnimi dopisniki.

Anton pl. Reya
župan.

Politični pregled.

Državni zbor.

je predložila načrt zakona, s katerim naj bi se dovolil proračunski provizorij še za dva mesca, namreč do 31. maja t. l. Danes nadaljuje zbornica razpravo o zgorej navedenih postavkah.

Sprememba v dalmatinskem namestništvu.

Dosedanji vojaški poveljnik in ob enem c. kr. namestnik v Dalmaciji Lem. pl. David je upokojen in mu je Nj. Velič. presv. cesar podelil ob tej priliki baronstvo. Včerajšnja „Wiener Zeitung“ pa objavlja imenovanje barona Erazma Handl-a novim c. kr. namestnikom Dalmacije. Baron Handl prišel je svojo politično karijero pri namestništvu v Trstu. Bil je nekaj časa pridržen okrajnemu glavarstvu v Pulju, od tam pa je prišel v Pazin, kjer je služboval nekaj čez dve leti. Leta 1887 bil je kot c. kr. okr. komisar pridržen ministerstvu za notranje reči in je v primeru jako kratkem času avanciral do ministerjalnega svetnika. Baron Handl je jako nadarjen in spreten uradnik, za svojega uradovanja v Istri bil je jako ljubeznjiv v občevanju z vsemi, ki so imeli pri njemu kaj opraviti. Pri hrvatskem ljudstvu v Pazinskem okraju je ostal v najboljšem spominu.

Baron Handl je bil velik prijatelj ravnopravnosti. Začel se je že pridno učiti hrvaščine in je kot večkratni začasni voditelj okrajnega glavarstva začel tudi dopisovati hrv. občinam v hrvatskem jeziku. On je šel vedno in kjer je le mogel, na roke bednemu ljudstvu ker ima mož blago srce in plemeniti čut. Baron Handl je rojen 1. junija 1860 in je torej šele v 42 letu svoje dobe.

Ker je sedaj politična uprava Dalmacije ločena od vojaške, imenovan je za vojaškega poveljnika za Dalmacijo fml. Horsetzky, ki je bil dosedaj v Zagrebu in kateremu so baje razmere na jugu naše države jako dobro znane.

Vojna v južni Afriki.

Zadnjič smo poročali o veliki bitki pri Klerksdorpu, v kateri so bili Angleži popolnoma poraženi od Burov. O številu padlih Angležev nismo mogli poročati, ker so Angleži pritaževali svoje izgube. Zdaj pa je objavil lord Kitchener nekako poročilo o teh izgubah, katere, dasi gotovo niso popolne, znašajo in sicer 23 častnikov, 810 mož in 2 topova. Od teh je mrtvih 6 častnikov in 45 mož, ranjenih 10 častnikov in 120 mož, vjetih 10 častnikov in 342 mož, 1 častnik in 103 možje so že na prostem. — Ta izguba je napravila zopet mučen utis in Londonu. Toda take izgube še ne izpametujejo Angležev, marveč derejo še dalje pred cevi burskih pušk. A koliko veljajo ti angleški vojniki, razvidno je iz tega, da je lord Kitchener sam dal izbrati in zapreti 150 mož znanega Yeomanrej-polka, ker so bili popolnoma za nič in so le ovirali operacije. Teh 150 mož se je odlikovalo v tem, da so jih Buri že trikrat vjeli, jim vzeli orožje in jih zopet izpustili z brco. Dewet sam pravi, da je od tega angleškega polka dobil več orožja in streljiva in hitreje, nego bi ga bil naročil brzojavno iz Anglije. Tako hrabro vojsko ima lord Kitchener.

Nova velikanska zmaga Burov. — Po ravnokar došlih poročilih so Buri izvojevali novo velikansko zmago nad Angleži. Vjeli in ranili so poveljnika lord Methuena; vzeli pet kanonov, pobili mnogo oficirjev in vojakov ter vjeli nad 1000 mož Angležev. Pobrli so tudi ves živež Methuenove kolone.

Domače in razne novice.

Poziv dr. Tumi! — Slovesno in odločno pozivljemo deželnega poslanca dr. Tumo, naj trditev, da je „duhovščina Tolminskega okraja ljudem grozila z večnim pogubljenjem, — ako ne volijo g. Klavžarja“, ali dokaže ali pa javno prekliče. V slučaju, da tega ne stori, imeli ga bomo za nesramnega lažnika in podlega obrekovalca, ki ni vreden naslova: „deželni poslanec“. Več duhovnikov Tolminskega okraja.

Deželnozborske volitve. — Prejšnji teden volile so samo nekatere občine na Tolminskem. V največjem številu občin pa se izvršijo prvotne volitve še le v tem tednu. Včeraj so se vršile volitve v Logu in v Koritnici-Kal, kjer so seveda zmagali naši. Tako se nadajamo, zgodilo se bode tudi skoro v vseh drugih občinah. Našim zaupnikom in somišljenikom priporočamo toplo, da store vse, kar je v njih moči, da bode zmaga pravičnega trobila ter naj imajo vedno

pred očmi resnico, da je to trobilo vzelo patent na laž ter da so njegova poročila same izmišljotine. „Soča“ namreč piše, da prično volitve ta teden v glavnih občinah. Katere so pa te glavne občine, ako ne ravno Cerčno in Grahovo, v katerih dveh občinah pa so se volitve že izvršile in je bilo tam izvoljenih naših 20 volilnih mož! Sicer pa, naj le farbajo ti ljudje. Vsaj to veselje jim pustimo, da ne počijo od jeze!

Deželnozborski kandidat za kmečke občine v Furlaniji je Josip Zuttioni iz Medeje.

Umrla vsled opeklin. — Deklica Katarina Černe iz Grgarja se je v četrtek grela na domačem ognjišču, kar se ji vname obleka. Njena mati je sicer priskočila na pomoč ali prekasno, deklica se je tako opekla, da so jo morali pripeljati v tuk. bolnišnico, kjer je po hudih bolečinah v petek izdahnila svojo mlado dušo. Ko je hotela mati deklico rešiti, se je tudi sama hudo opekla.

Zaplenjeno meso. — Nekemu Edvardu Ciufarinu so zaplenili bolno tele, katero je kupil od neke Simonetti. Meso so zakopali.

Anarhista zidarja Del Mezzo, katerega so aretirali v Korminu, privedli so v tuk preiskovalne zapore.

Poljskega čuvaja razorožil je Matej Srebrnič, zaradi tega so ga odvedli v zapor.

Krompir za seme. — V četrtek so pripeljali na trg 20 vozov krompirja za seme. — Odslej se običajno dovažja krompir za seme na goriški trg in sicer o pondeljkih, četrtek in sobotah. Taka kupčija s krompirjem traja navadno dva tedna.

Iz Avberja na Krasu nam pišejo: Dne 7. t. m. je bil vojaški nabor v Sezani. Po stari navadi so fantje prejšnji dan tudi v našem naprednem Avberju popivali in prepevali, — pa kaj, da bi se prepevali! Ali tulili so in razsajali tako, da ni bilo v resnici dotičnim na čast.

V Avberju so ustanovili pevsko društvo, da bi se urili v lepem narodnem petju; ali bodisi da ni pevovodja zmožen, ali bodisi kakorkoli, napredka ni. Pri tej priliki so se pa pevci med seboj in baje tudi z gospodom pevovodjo hudo sprli. Prišlo je celo do pretepa, pri katerem je France Tomažič s fovečem Alfonza Gerneka tako nevarno ranil na trebuhu, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Trst. To je torej sad naprednosti v Avberju! Žalosten sad zares! Zaradi tega pa: spametujte se ljudje, dokler je še čas, da ne zanese ta naprednost še večjih nesreč med Vas.

„Slovansko pevsko društvo“ v Trstu vabi na veliki jubilejni koncert, kateri se bode vršil v nedeljo dne 16. marca 1902. v gledišču „Armonia“ v proslavo 25-letnega delovanja pevovodje gosp. Srečka Bartel-a. — Pri koncertu sodeluje popoln vojaški orkester c. in kr. pešp. Freiherr von Waldstätten šte. 97. pod osebnim vodstvom kapelnika gosp. Ivana Holuba. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Katoliški Obzorik ima v svojem I. zvezku letošnjega letnika sledeč vsebino: Katoliški redovi pred tribunalom moderne svobodomiselnosti (Dr. M. Presnik); Ustava in politična pravica (Dr. Jan. Ev. Krek); Mističen cvet s češkega Parnasa (Pr. Ks. G.); stoletje pred reformacijo (I. T.); Reforme katolicizma (Dr. A. Ušeničnik); Apologetične misli (M. P.); Cerkev in cerkve (F. Ks. G.); Slovstvo; Razne stvari; Listnica. Za izboren trimesečnik velja na leto 5 K.

„Dom in Svet“ ima v svoji 3. letošnji številki sledečo vsebino: Nesrečno zlato! (Bogdan Vened); Trtje in povrtje (Anton Medved); O človeku, ki se je vračal. (Ksaver Meško); O plavajte lahnó... (Cvetko Slavin); Akvilejska cerkev med Slovenci. (Dr. Jožef Gruden); Sodi milo! (Jožef Bekš); Na odru življenja (Anton Medved); Roma la santa. (M. O.); Socijalizem (dr. E. Lampe); Od Save do Bospora (Ivan Knific); Kako prezimujejo metulji? (Mihejev); Spomin na malo Božo (Marija); Književnost; Glasba; To in ono; Šah (na platnicah); Slike. — „Dom in Svet“ izhaja 1. dan vsakega meseca in stane za celo leto 9 K.

Narodno gospodarstvo.

O pospeševanju govedoreje na Tolminskem.

(Konec).

Deželna kmetijska šola naj bi imela nalogo, doznati pravo vrednost belanske pasme ter objavljati vsako leto one podatke ki jih posname iz reje šolske čistokrvne živine.

Ti podatki naj obsegajo:

1. množino namolzenega mleka, v njene po suhi vsebini;

2. koliko tolstih snovij je dalo mleko poprečno na dan in koliko na leto;

3. teža vsacega storjenega teleta v primeri s težo dotične krave;

4. kako je rasla teža teletu v dobi sesanja;

5. kako so se razvijala teleta v 1. letu, v primeri s pokladano jim pičo, računeno po vsebini suhih snovij;

6. kako je sploh naraščala teža živini po 1 letu.

Pojasnila predstojecim 6 točkam:

k 1. Poprečni letni pridelek mleka, vštveno po teletu posesano mleko, je enak petkratni živi teži dotične krave, ali pa je enak 50 odstotkom teže podeljene piče, računene po vsebini suhih snovij.

Gosp. svetnik Schütz pravi, da po njegovih skušnjah pridelek pri belankah presega to poprečno število, dočim je pri težjih pasmah, kakor pri simentalški in švicji ne dosega.

k 2. Poprečni odstotek tolstih snovij je 3 1/2: spreminja se pa od 2 1/2 do 1 1/2;

k 3. Teža novorejenega teleta znaša navadno 1/11 do 1/1, žive materine teže;

k 4. 10 kilogramov použitega mleka zveksa teletu težo za 1 kg.

Po skušnjah, ki so jih naredili na Martinyjevem Litzlhofu, je že 8 kilogramov použitega mleka povzročilo enak uspeh.

k 5. Tista teleta, ktera se ohranijo za pleme, je v prvem letu rediti s tako pičo, v kateri je mnogo fosforove kisline, v drugem letu pa naj se junice varčno rede, da ostanejo medle.

Po tem, kakor se odstavljeno tele razvija v primeri s podeljeno mu pičo, sodimo v prvem letu o naglem ali počasnem razvoju pasme.

k 6. Da se prepričamo, koliko dohodka nam daja ta ali ona pasma, doznati nam je, koliko kilogramov suhih snovij mora použiti žival, da poveksa svojo težo za 1 kilogram.

Da dobimo o 6. točki zanesljive podatke, moramo za poskušnjo vzeti 2-letnega vola.

Koroški, 1 in pol do 2 let stari voli so med glavnimi predmeti tamkajšnje eksportacije; na južnem Nemškem jih rabijo po več let kot uprežno živino, potem pa jih opitajo in prodajo mesarju.

Mladim volom belanske pasme se narašča živa teža od 8 do 10 kg za vsakih 100 kg použite krme, računene po vsebini suhih snovij.

Tako merjenje in tehtanje je jako podučljivo, ker je po njem lahko soditi o vrednosti živine in koliko dobivamo lahko od nje.

Preiskovalna komisija se je prepričala, da so vse nakupljene živali v obče dobro ohranjene in da jih dotični živinorejci rede z ljubeznijo, pa da so kmetijskemu društvu prav hvaležni za to, kar so prejeli.

Slednjič je izrazila komisija svoje mnenje, da državne in deželne podpore, ki so se porabile za nakup plemenske živine belanske pasme, niso nikakor zavržen denar; da mora pa kmetijsko društvo izdati primerne poduke in navodila, da se doseže dovoljen uspeh.

Izjava.

Ker me je „Soča“ že večkrat napadla z vsakovrstnimi neslanostmi, zato izjavljam njenim sodnikom:

1. ako sem se proti kateremu kaj pregrešil, naj proti meni postavno postopa;

2. ako sem kateremu kako škodo napravil, sem pripravljen jo poravnati;

3. vsem onim, ki pišejo, da sem neumen, slobodno je, da pobirajo za menoj bodisi pri moji kmetiji kakor tudi pri občini.

Svet o, 7. marca 1902.

Anton Jazbec.

Zahvala.

Podpisano oskrbništvo kuracijske cerkve sv. Štefana v Logu izreka tem potom priručno zahvalo gospodu Matiju Jonko-tu, veleposesniku in mnogozasluznemu županu v Bovcu za blagohotno podeljeno milo podporo v znesku 50 K za napravo novega Božjega groba v tukajšnji cerkvi. Enako prav lepo se javno zahvaljuje gospej Mariji Černuta, soprogi našega g. župana, ki je tudi blagovoljno in z radostnim srcem v svoji znani dobroti darovala svoto 40 K, da se naroči za isto cerkev krasna „velikonočna sveča“. Bog stotero povrni blagemu dobrotniku in blagi dobrotnici po priprošnji sv. Štefana cerkvenega patrona.

Oskrbništvo kuracijske cerkve,
v Logu, dne 7. marca 1902.

cerkv. ključarja.

Loterijske številke.

8. marca.
Linc 24 46 90 26 7
Trst 27 84 51 43 24

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici.

Razpis službe

za mesto društvenega podtajnika in blagajničarja.

Razpiše se mesto društvenega podtajnika in blagajničarja, katero se podeli začasno s pridržkom stalnega imenovanja po preteku jednoletnega poskusnega službovanja.

Letna plača znaša tisoč šest sto kron, ki se izplačajo naprej v mesečnih obrokih.

Posli tega uradniškega mesta so sledeči:

1. pisarniška dela;
2. nadzorovanje društvenega skladišča;
3. blagajniški posli in društveno knjigovodstvo

Prosilec, kateremu se to mesto podeli, nastopi službo 1. aprila t. l.

Prosilci imajo vložiti prošnje predsedništvu do 20. marca t. l. priloživši potrebne dokumente in dokaz njih sposobnosti za to mesto in popolnega znanja italijanskega, slovenskega in nemškega jezika.

C. kr. kmetijsko društvo,
v Gorici, 9. marca 1902.

Predsednik: Pajer. Tajnik: Hugues.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užgalice. — V zalogi se dobé tudi testenine tvrdke Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši)

Anton Fon,

klobučar in gostlničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna doma a vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Račun bilance

„Centralne Posojilnice“ v Gorici,

registrovane zadruga z omejeno zavezo.

za prvo upravno leto 1900/1901

IMETJE (AKTIVA)	K	v	DOLGOVI (PASIVA)	K	v
Račun posojil na osebni kredit in zastave	158265	23	Račun glavnih deležev	18800	—
Račun posojil na vknjižbo	260657	89	„ opravičnih deležev	910	—
„ obresti od posojil na vknjižbo :			„ hranilnih vlog :		
zaostale obresti za l. 1901	775	96	Stanje . . . . . K 365.867.08		
Račun posojilnih obresti :			Kapitaliz. obresti „ 12.141.82	378008	90
zaostale obresti za l. 1901	106	67	Račun obresti od posojil na vknjižbo :		
Račun efektov	6941	—	Predplačane obresti za leto 1902	2980	59
„ efektivnih obresti	42	—	Račun posojilnih obresti :		
„ blagajne :			Predplačane obresti za l. 1902	1961	47
Gotovina koncem l. 1901	4664	69	Račun tekoči :		
Račun inventarja	875	35	Stanje . . . . . K 70.526.48		
„ knjig in tiskovin	1184	56	Kapitaliz. obresti „ 1.810.02	72336	50
„ tekoči :			Račun zgube in dobička :		
Stanje . . . . . K 40.964.98			Dobiček	117	54
Kapitaliz. obresti „ 636.47	41601	45			
	475114	80		475114	80

Nadželstvo:

Dr. Josip Pavlica,

predsednik.

Ferd. Terkuč, dr. Franc Kos, Ant. Klančič, Andrej Tabaj, Ferd. Siligoj, Ivan Berbuč, odborniki.

Nadzorstvo:

Dr. Aleksij Rojic,

predsednik.

Jakob Čebular, Jos. Mašera, Iv. Dermast, Josip Vidmar.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

Gorica, pred nadškofijo hiš. št. 11.

Za čas stavbe priporoča vse stavbne potrebščine, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber kuhinjskega in hišnega orodja po brezprimerno nizkih cenah.

Edina zaloga stavbenih nositeljev

v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po jako znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Peter Drašček,
trgovec jedilnega blaga v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,
zaloga šivalnih strojev v Gorici,
Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Ivan Bednařik
priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusi in na deželi.

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade, na močnem papirju

„Narodna Tiskarna“

ima v zalogi in na pr. knjige: „Ilijado“, „Tri igre za slov. mladino in „Zgodovino tolminske šole“

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici, ulica Vetturini št. 9

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more prevzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

TISKA

brošure, * diplome, trgovske račune, * pisma in zavitke s firmo, * cenike, * vabila na karton in * na papir * *

TISKA

posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, * zaročnice in poročnice v elegantnih osmrtnicah v raznih oblikah

„Narodna Tiskarna“

tiska

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 K, četrt leta 2 K

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto: vsa druga v najkrajšem

„Narodna Tiskarna“

tiska

„PRIM. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 krone, pol leta 2 K, za manj promožne celo leto 3 K